Զ· ՏԱՐԻ 1520 ԹԻՒ ՀԱՅՈՑ 4381 ԱՐԱՑ 20 ՈՒՐԲԱԹ 27 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1889 (Ն· Տ·) 8 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1889 7 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԱԽԸՐ 1306

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ, ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ· Պոլսոյ համար Տարեկան գաղիկան արծաթ	160
» » Վեցամսեայ » »	80
» » Եռամսեայ » »	40
Գաւառաց » Տարեկան » »	200
» » Վեցամսեայ » »	100
Օտար երկիրներէ տարեկան ֆրանք	56
» » վեցամսեայ »	28

Դուրս զրկուած լրագրոց համբու ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է
Խմբագրութեան զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր·

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 27 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1889

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՄԵՌԱՒ ՌՈՒՏՈԼՖ ԻՇԽԱՆ

Այս է օրուան խնդիրն · Ի՞նչպէս մեռաւ Ռուտոլֆ Իշխան։ Ի սկզբան պաշտօնապէս յայտարարեցաւ թէ կաթուածահար եղած է · Մարդ չհաւատաց։ Յետոյ ո՛չ նուազ պաշտօնապէս յայտարարեցաւ թէ ինքնասպան եղած է։ Ասոր ալ չհաւատացողներ կան։ Եւ հանգուցեալ Իշխանին և իւր կայսերական գերդաստանին ամենէն աւելի համակրող լրագրաց մէջ իսկ այժմ կը գրուի թէ ուրիշ բացատրութիւնք, ուրիշ յայտնութիւնք կը սպասուին։ Ոմանք ալ կ՚աճապարեն, և այժմէն շատ մը բաներ կը պատմեն։

Մանաւանդ կը պատմուի թէ կնոջական խնդիր մը կայ եղեր, գեղեցիկ սեռին վերաբերող անհատ մը ազդեցիկ դեր մ՚ունի եղեր գործին մէջ, և ապագայ յայտնութիւնք այս կողմէ կը սպասուին եղեր։ Բայց պատշաճից օրէնքն, և յարակից նկատմունք, մեզ թոյլ չեն տար այս նկատմամբ մանրամասնութեանց մէջ մտնել։

Պարզ խորհրդածութիւն մը կը ցուցնէ թէ մարդ մը կա՛մ բնական մահուամբ կը վախճանի, կա՛մ արկածի մը հետեւանօք կը մեռնի, կա՛մ ինքնասպան կը լինի, և կա՛մ կը սպաննուի։

Արդի պարագային մէջ, բնական մահ չկայ· ձիէն իյնալու պէս արտաքին արկած մ՚ալ կարելի չէ, քանի որ իւր սենեկին մէջ մեռեալ գտնուած է, և հետեւապէս, կա՛մ ինքնասպանութիւն կայ, և կա՛մ լոկ սպանութիւն։

Այս երկուքին մէջ ալ անշուշտ վէպ մը կայ, որ օր մը հարկաւ պիտի հրատարակուի, ինչպէս այժմ կը պատմուի։

* * *

Թանին Վիեննայի Թղթակցէն, փետր· 3 ին·

«Անդամազննութեան տեղեկագրոյն վրայ, որ կը հաստատէ թէ Ռուտոլֆ Իշխան մտային խանգարման տրամադրութիւններ ունէր, Վիեննական լրագիրք կ՚ըսեն թէ պէտք է խոնարհիլ գիտութեան վճռոյն առջեւ, եւ աղէտն հետեւանք համարել այն մոլորութեան վայրկեաններէն միոյն որք ամենէն խելացի բնութեանց մէջ իսկ բանավարութեան գործողութիւնը կը կասեցնեն պահ մը։ Ի մտոյ կը սպասուի պաշտօնական մանրամասն տեղեկագիր մը, Մէյէրլինկի ողբերգութեան նախընթաց և զուգընթաց բոլոր պարագաները պատմող։ Ինքնասպանութեան հաստատուելէն ի վեր, ժողովրդեան համակրանքն ու ցաւն եւս առաւել աճեցան։ Ֆրանսական լրագրաց համակիր յօդուածները մանաւանդ շատ գնահատեցան, և մեծաւ գոհութեամբ արտատպուեցան ի Վիեննա։»

* * *

Վիեննա, 3 փետր·

Կոմս Ստեփան Քարոլյի, մտերիմ բարեկամ Ռուտոլֆ Իշխանի, որ յունուար 31 ին տեսակցութեան հրաւէր ընդունած էր Իշխանէն, կը պատմէ թէ երկար ժամանակէ հետէ ինքնասպանութեան գաղափարք պաշարած էին անոր միտքն։ Անգամ մ՚ըսեր է· «Մեր վեհ դիրքն ունեցող մին, որ իւր պաշտաման բարձրութեան չի համիր, պէտք է պայթեցնէ իւր ուղեղն։» Երբ, քիչ ժամանակ յառաջ, Փէշթացի երիտասարդ ուսուցիչ մը, Պ· տը Բէկլ, րէվոլվէրով ինքնասպան եղաւ, Գահաժառանգն յոյժ մանրամասն բացատրութիւններ խնդրեց այս ինքնասպանութեան վրայ, և երկարօրէն խօսեցաւ այս մասին։ Եւ գիտելի է որ Գահաժառանգն ինքզինք ճիշդ այն կերպիւ մեռցուց ինչպէս Պ· տը Բէկլ մեռցուցած էր ինքզինք։ Քանոքի կոմսին յայտարարութեանց նայելով, Իշխանն ինքզինք մեռցնելէն առաջ հինգ նամակներ գրեր է կայսեր, կայսրուհւոյն, Ստեփանի Իշխանուհւոյն, իւր հօրեղբօրորդի Օթօն Իշխանին և Փորթուկալի գահաժառանգ Պրականձայի Դքսին։ Անտրաշի կոմսն եւս կը պատմէ թէ քանիցս զարմանօք տեսած էր Ռուտոլֆ Իշխանին ինքնասպանութեան վրայ խօսելու յամառութիւնը,

* * *

Նոյն թղթակից, քանի մը ժամ ետքը քաշուած հեռագրով մը, կ՚ըսէ թէ Վիեննայի հասարակութիւնը չի հաւատար ինքնասպանութեան պատմութեան, և սպասելով պաշտօնական մանրամասն պատմութեան, որ դեռ լոյս չէ տեսած, այլ ընդ այլոյ բաներ կը պատմուին։

Ջանք կ՚ընենք յիշել թղթակցին հաղորդած զրոյցներն, որք կնոջական խնդիրներու, նախանձներու, վէճերու, և այլն, կը վերաբերին։ Միայն կը բաւէ յիշել թէ հայրը քանիցս կծու դիտողութիւններ ըրեր է ինչ ինչ անկարգութեանց դէմ, և եթէ ինք չմիջամտէր իւրով հայրական իշխանութեամբ, այր և կին ցայս վայր բաժնուած պիտի լինէին եղեր։

Թղթակիցը կ՚աւելցնէ սա անմխառ տողերն եւս·

«Նկատմամբ Ստեփան Քարոլյի կոմսին, որ Ռուտոլֆ Իշխանի մտերիմներէն էր, և վերջին օրերս մաճառական Երեսփ· ժողովոյն մէջ բուռն բանախօսութիւն մը արտասանեց ընդդէմ զինուորական նոր օրէնքին, կ՚ըսուի թէ կայսրը կշտամբեր է որդին՝ կոմսին վրայ ազդեցութիւն չբանեցնելուն համար որպէս զի այնչափ բուռն դիմադրութիւն մը չընէր Պ· Թիսայի։ Հօրն այս յանդիմանութեան վրայ, Ռուտոլֆ Իշխան ի տեսակցութիւն հրաւիրեր է զկոմս Ստեփան Քարոլյի։

«Վերջին զրոյցն ալ սա է թէ երեքշաբթիէն չորեքշաբթի լուսնալու գիշեր, Ռուտոլֆ Իշխան առտուն կանուխ նախաճաշ պատրաստելու համար իւր հրամաններն սպասաւորին տալու միջոցին, սպասաւորն երկու նամակներ յանձներ է, զորս սուրհանդակ մը բերած էր Վիեննայէ։ Առաջին նամակն Ստեփանի Իշխանուհւոյն կողմէն էր։ Կինն իւր ամուսնոյն կ՚ըսէր թէ քաջ գիտէր թէ ինչո՛ւ համար առջի երեկոյեան հացկերոյթէն բացակայ մնացած և Մէյէրլինկ գացած էր, և թէ ինք (կինն) յայտարարած է կայսեր թէ այլեւս չպիտի համբերէ, և շիտակ իւր ծնողաց մօտ պիտի վերադառնայ, ի Պելժիա։ Երկրորդ նամակն ալ, որ [illegible], կայսեր կողմէ կուգար։ Իւր կնոջ նամակը կարդալէն ետև, Իշխանը կը հեռացնէ սպասաւորն, և սենեկին մէջ կը փակուի։ Երբ սպասաւորը կը վերադառնայ, Իշխանը մեռած էր։»

* * *

Հռոմ, 3 փետր·

Շատ դիտուեցաւ կառավարական Իթալիէ լրագրոյն մէկ հատուածն, յայտարարող թէ կանայք գահաժառանգութենէն արգիլող օրէնքը գոյութիւն չունի Աւստրիոյ մէջ, և քանի որ Ռուտոլֆ Իշխան աղջիկ մը թողած է, Ելիզաբէթ իշխանուհին, սա է այժմ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ Գահաժառանգն, և այս մասին բնաւ երկբայութիւն պէտք չէ։

Երբ Վիեննայի մէջ կը յայտարարուի թէ Գահաժառանգ եղած է կայսեր եղբայր Քարլ-Լուտվիկ Արքհիդուքսն և անկէ ետքը նորա որդին՝ Ֆրանձ Արքհիդուքսն, ի՞նչ է պատճառն որ Իտալացիք այս կարգադրութեան դէմ գժգոհութիւն կը ցուցնեն։

Ստոյգն այս է թէ Հռոմայ մէջ գէշ աչքով կը նայուի Մոտենայի հանգուցեալ դքսին ժառանգն եղող Ֆրանձ Արքհիդքսին աւստրիական գահուն վրայ բազմելու հաւանականութեան։ Մոտենայի Դուքսը մին էր այն վեհապետներէն զորս գահազուրկ ըրաւ իւր միութիւնը ձեռք բերել խնդրող Իտալիա։ Ֆրանձ Արքհիդուքսն իւր հօր՝ Քարլ-Լուտվիկ Արքհիդքսին միջոցաւ՝ կրթուած է ծայրայեղ կաթոլիկ զգացմամբք, և կ՚ատէ Իտալիոյ մէջ կատարուած խռովութիւններն, — Իտալիոյ միութիւնը, Պապութեան գահազրկումն, — և հետեւապէս չի համակրիր Սավուայի Տան, Իտալիոյ արդի թագաւորական գերդաստանին, որ այդ խռովութեանց նախաձեռնարկ և առաջնորդն եղած է։ Այսպիսի Արքհիդքսի մը Աւստրիոյ և Հունգարիոյ գահուն յաջորդելու պատահականութիւնը բնականապէս շատ անախորժ է հայրենասէր Իտալացիներու։

* * *

Վիեննա, 2 փետր· առ Ֆիկարօ·

«Ստոյգ աղբիւրէ կ՚իմանամ թէ նախընթաց կիւրակէին բուռն բանակռիւ մը տեղի ունեցեր է ընդ մէջ կայսեր, Ռուտոլֆ Արքհիդքսին և Ստեփանի Արքհիդքսուհւոյն։

«Կը հաստատեն թէ Իշխանին մարմնազննութեան պաշտօնական բուն տեղեկագիրը չպիտի հրատարակի, և հետքը չկայ այն գանկային խանգարմանց որոց վրայ կը խօսուէր։

«Ողբերգութեան ճիշդ պարագայք երբեք պաշտօնապէս չպիտի հաստատուին։»

Քանի որ այնպէս է, բաւ համարենք այսչափը։

ՊՈՒԼԱՆԺԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Զօր· Պուլանժէի ժողովրդականութիւն գտնելուն առթիւ դիտել կը տրուի թէ Ֆրանսայի մէջ ամենէն աւելի փայլող անձնաւորութիւնք ոմանք օտար ցեղէ են։ Պոնափարթք Քորսիքացի էին· Մարէշալ Մաք-Մահոն իռլանտացի ցեղէ է։ Պրոյլիները Փիէմոնդեզ (Իտալացի) են։ Կամպեթթայի հայրն եւս Ճենովացի էր։ Պ· Վատինկթոն, որ 1879ին Ֆրանսայի նախարարապետ եղաւ, թէեւ ի Ֆրանսա ծընած, բայց անգլիացի ծնողքէ սերեալ է, եւ Պուլանժէ զօրավարին մայրն անգլիացի է։ Կոմս Տիլլոն, Պուլանժէ զօրավարին աջ բազուկն, իռլանտական ցեղէ է։ Անցեալները, Պուլանժէական [illegible] մը մէջ, Պուլանժէ զօրավարն անգլիացի եկեղեցական մը տեսնելով, որ դիւրաւ կը ճանչուի հագուստէն, գնաց հետը խօսակցեցաւ սիրալիր կերպիւ, և յիշեցուց թէ ինք կիսովին անգլիացի է։

* * *

Աւստրիական ընկերութեան բարձրագոյն դասերուն մէջ Պուլանժէի յաղթութիւնը ցնծութեամբ ընդունուած է, որովհետեւ Հանրապետութեան կործանումը մօտալուտ կը ցուցնէ։ Վիեննական ազնուապետութիւնն երբեք չէ սքօղած իւր արհամարհանք ֆրանսական Հանրապետութեան եւ անոր ամեն դասակարգէ պաշտօնէից դէմ· բայց վերջերս զարմանօք կը տեսնէր թէ Հանրապետութիւնն աւելի երկար կը տեւէ քան որչափ կը գուշակուէր իւր հաստատման պահուն։ Աւստրիական ազնուապետութիւնը կը վախնար զի մի՛ գուցէ այս արհամարհեալ Հանրապետութիւն արմատ բռնէ Ֆրանսայի մէջ, և հակահարուածն զգալի լինի ուրիշ երկիրներու միապետական և ազնուապետական հաստատութեանց վրայ։ Բայց Ֆրանսայի վերստին ինքզինք Դիկտատորի մը բազկաց մէջ նետելն և Հանրապետութիւնն ուրանալը կը հրճուեցնէ աւստրիացի այն ազնուական պարոններն ու տիկիններն, որք համամիտ են Վինտիշկրեձի հրչակաւոր առածին թէ «Պառոնի ազնուական աստիճանէն վար գտնուող անձինք մարդ չեն»։

—Ժուռնալ տը Պրիւքսէլ պելժական պահպանողական թերթը սա շիտակ դիտողութիւնը կ՚ընէ թէ Ֆրանսայի մէջ Հանրապետութիւնը միշտ Դիկտատորութիւն մը յառաջ կը բերէ։ Առաջին Հանրապետութենէն բխեցաւ Մեծին Պոնափարթի Դիկտատորութիւնն· Երկրորդ Հանրապետութենէն ծագեցաւ Լուի Նափոլէոնի Դիկտատորութիւնն, և Երրորդ Հանրապետութիւնն ահա տեղի կուտայ Պուլանժէի Դիկտատորութեան։

—Պերլինի լրագիրք գիտել կուտան թէ յունուար 15/27ի օրը Գերմանիոյ համար կարեւոր օր մ՚է իբրեւ տօն ծննդեան Վիլհէլմ Բ· կայսեր, և այս պատճառաւ կարմիր տառերով նշանակեալ է պաշտօնի տարեցոյցին մէջ։ Բայց այսուհետեւ աւելի եւս կարեւոր օր մը պիտի լինի և իրօք կարմիր տառերով նշանակուելու արժանի, քանի որ Պուլանժէ զօրավարին ընտրական յաղթութեան օրն է։ Ներքին կամ արտաքին ո՛րչափ եւս հրատապ խնդրովք զբաղին, Գերմանաց աչքերն յառեալ են Փարիզի վրայ, և ի Պերլին ամեն ոք կը զգայ թէ պուլանժէական յաղթանակը Ֆրանսայի և Գերմանիոյ յարաբերութեանց վրայ մեծ ազդեցութիւն կարող է ունենալ։ Տարակոյս չկայ թէ այս պահուս Արեւելեան Ափրիկէ, Սըր Ռ· Մորիըր, Սամոա և այլ խնդիրք Պիզմարք Իշխանի մտաց մէջ տեղի տուած են այս պուլանժական [illegible] նշանակութեան եւ կարեւորութեան առջեւ։ Գերման մամլոյն միահամուռ կարծիքն է թէ ֆրանսական Հանրապետութեան օրերն համրուած են, և շատ չանցած Պուլանժէ պիտի լինի իւր ազգին ճակատագրոյն բացարձակ ղեկավարը։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Նոյէ [illegible] կը յայտարարէ թէ Փեթերսպուրկի արտաքին գործոց պաշտօնատունն հեռագիր մը եկած է, ծանուցանող թէ Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ նիզակակցութիւն մը կնքուած է։

Կարծես թէ փարատելու համար տխուր տպաւորութիւնը զոր պատճառած է անգլիական մեծ հանդէսի մը մէջ հրատարակեալ հակապիզմարքեան նշանաւոր յօդուածը, Վիլհէլմ կայսր փետր· 2ին երկար այցելութիւն մ՚ըրաւ Պիզմարք Իշխանին, և երեկոյին իւր սեղանին ընդունեց Նախարարապետին երկու որդիքը, կոմս Հէրպերթ և կոմս Վիլհէլմ։

—Ռուտոլֆ Իշխանի մահուան ինքնասպանութեան հետեւանք լինելը պաշտօնապէս յայտարարուելուն վրայ, Վիլհէլմ կայսր երկրորդ անգամ գընաց Պերլինի աւստրիական դեսպանատունն, և վերստին իւր ցաւակցութիւնն յայտնեց։

—Վիլհէլմ կայսր փետր· 2ին իւր մեծ մօր՝ Աւկուսթա Կայսրուհւոյն այցելութեան գացած պահուն, աճապարանօք կառքէն իջնելով, վար ինկաւ գլխուն վրայ· բայց բնակարանին սեմին վրայ գորգ ձգուած լինելով, հարուածը սաստիկ չեղաւ, և կայսրն անմիջապէս կըցաւ կանգնիլ անվնաս։ Նոյն օրը նախագահեց զինուորական խորհրդոյ մը, որուն ներկայ էին պատերազմական նախարարը, Մոլթքէ Մարէշալը, մեծ Սպայակոյտին պետ Վալտերզէ կոմսն և կայսեր զինուորական դիւանին պետ Անքէ զօրավար։

—Իմաստասէր մ՚էր Ֆրետերիկ Գ·

Իմաստասէր մ՚էր —գէթ իւր կրթութեամբ և հաչակած գաղափարներով— Ռուտոլֆ Իշխան։ Երկուքն ալ չապրեցան, և Կրաժտանին, ռուս թերթը, արխրութեամբ գիտել կուտայ թէ «Ճակատագիրն ուխտեալ է թոյլ չտալ որ իմաստասէրները ի գահ բազմին»։

—Ուրիշ ռուս թերթեր ալ կը հարցնեն թէ «Արդեօք պարզ դիպուածի՞ հետեւանք է որ ամեն երկրաց հակագերմանք մի առ մի կ՚անհետանան, մեկ մեկ խորհրդաւոր եղանակաւ, Սքոպելեֆ ի Ռուսիա, Շանզի և Կամպեթթա ի Ֆրանսա, Ռուտոլֆ յԱւստրիա»։

—Փետր· 2ին, Բրուսիոյ Երեսփ· ժողովոյն ներկայացուեցաւ կառավարական առաջարկ մը, որով կը խնդրուի 3,500,000 մարք աւելցնել Բրուսիոյ թագաւորին յատկացեալ տարեկան գումարին վրայ։ Կառավարութիւնը կ՚ըսէ թէ Բրուսիա խոստունք և պարտք ունի զթագաւորն ի վիճակի դնել արժանապէս բռնելու Գերմանիոյ Կայսեր բարձր դիրքը։

—Պուլկարիոյ նախորդ Իշխանին գերմանական բանակէն հրաժարելուն առթիւ, վերստին կը զրուցուի Պերլինի մէջ թէ Պաթէնպէրկեան Իշխանը պիտի ամուսնանայ Վիլհէլմ Բ· Կայսեր քրոջ՝ Վիքթորիա Իշխանուհւոյն հետ։

ՌՈՒՏՈԼՖ ԻՇԽԱՆԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

Նէօյէ Վինէր Թակպլատ, իւր փետր· 4 թուով, կ՚ըսէ թէ Ռուտոլֆ Իշխանին թողած հրաժեշտի հինգ նամակները պիտի պահուին կայսերական Տան դիւանատան մէջ։ Այս նամակաց պարունակութիւնք կը հաստատեն բժշկաց արտայայտած կարծիքը թէ Իշխանն ինքնասպան եղած է։ Առ կայսրն ուղղած նամակաւն, Իշխանը սրտաշարժ բանիւք հրաժեշտ կուտայ իւր հօր, և հայրական ներում կը հայցէ իւր գործելիք յուսահատական գործին համար։ Առ իւր կինն Իշխանն ո՛չ նուազ սրտաշարժ հրաժեշտ մը կուտայ, և խանդաղատանօք կը խօսի իւր փոքրիկ աղջկան վրայ, զոր իւր կողմէ վերջին անգամ մը համբուրելու տխուր պաշտօնը կը յանձնէ դժբախտ մօր։ Այս նամակն Իշխանը մահէն մի քանի օր յառաջ գրած է։ Առ իւր մայրն գրած նամակն ամենէն երկարն է։ Առ Պրականձայի Դուքսն ուղղած նամակաւ, Գահաժառանգը կ՚ըսէ թէ, յիշելով իրենց վաղեմի բարեկամութիւնը, պարտականութիւն կը համարի վերջին ողջոյն մը ղրկել իրեն դեռ չմեռած։

—Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ամեն կողմերէն հազարաւորք, ձիւնին և անձրեւին չնայելով, կը խռնին ի Վիեննա, վերջին անգամ մը տեսնելու սիրելի Գահաժառանգին դէմքը։

—Այն օրուընէ ի վեր որ Ռուտոլֆ Իշխան ինքնասպան եղած է կ՚ըսուի, Վիեննայէ անհետացեր է Պառոնուհի Մառի Վ·։

—Իւր կտակաւ, Ռուտոլֆ Իշխան իւր հարստութեան ցկեանս վայելումը

—) 41 (—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԵՌՆ

ՍԵՒ-ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

ԳԼՈՒԽ ԺԵ·

ԼՈՄՈՆՏԻ ԼԻՃԷՆ ՔԷՏՐԱՅՆԻ ԼԻՃԸ

Ֆորթհի աղբիւրներուն մօտ, որք Պէն-Լոմոնտի հեղեղատներէն կ՚աճին, կը տեսնուի դեռ այն ծանծաղ տեղը ուսկից դիւցազնն անցաւ՝ ճողոպրելու համար Մոնդրոզի դքսին զինուորներէն։ Ա՜հ, եթէ գիտնար մեր ածխահանքին խաւարամած ապաւէնները, կրնար անդ զերծ մնալ ամեն հետապնդութիւններէ։ Կը տեսնէք, բարեկամներս, կարելի չէ քայլ մը առնել այս հրաշալի երկրին մէջ առանց հանդիպելու անցելոյն այս յիշատակներուն որոցմէ ներշնչուած է Վալթէր ըՍքոթ, երբ սքանչելի տողերով արձանագրած է Մաք Կրիկորներուն կոչն ի պատերազմ։

—Շատ լաւ կը զուրցէք, պարոն ըՍդար, պատասխանեց Ճէք Րիան, սակայն եթէ իրաւ է որ Նիքոլ Եարվի կախուած մնաց իր անդրավարտիքին յետոյքէն, ի՞նչ կը լինի մեր առածը· «Շատ վարպետ ըլլալու է այն որ կարենայ Սկովտիացւոյ մը անդրավարտիքն առնուլ»։

—Իրաւ որ, Ճէք, իրաւունք ունիս, պատասխանեց Ճէյմս Սդար խնդալով, եւ ասիկա պարզապէս կ՚ապացուցանէ թէ այդ օրը մեր գիւղապետն իր նախնեաց պէս հագուած չէր։

—Սխալեր էր, պարոն Սդար։

—Ես ալ այդպէս կը կարծեմ, Ճէք

Կառքն, հեղեղատին առապար եզերքն ի վեր բարձրանալէ յետոյ, իջաւ ծառազուրկ եւ անջրդի հովտի մը մէջ, որ ուսին հաւամրգիներով միայն ծածկուած էր։ Տեղ տեղ, քարի կոյտեր կը բարձրանային բըլրաձեւ։

—Ասոնք կէյռն կը կոչուին, ըսաւ Ճէյմս Սդար։ Ատենօք ամէն անցորդ պարտաւոր էր քար մը նետել հոն, այդ գերեզմաններուն տակ ննջող դիւցազնը պատուելու համար· Ատկից ելած է սա կաելեան առածը։ «Վա՛յ անոր որ կէյռնի մը առջեւէն կ՚անցնի առանց վերջին փրկութեան քարը նետելու հոն։» Եթէ որդիները պահած լինէին իրենց հարց հաւատքն, այս քարերու կոյտերն այժմ բըլուրներ պիտի լինէին։ Իրօք, այս երկրին մէջ, ամէն բան կը նպաստէ զարգացնելու այն բնական բանաստեղծութիւնն որ ընդածին է լեռնականաց սրտին մէջ։ Բոլոր լեռնոտ երկիրներուն մէջ ալ այսպէս է։ Երեւակայութիւնն անդ կը բորբոքի այս հրաշալիքներէն, եւ եթէ Յոյները դաշտային երկիր մը բնակէին, երբեք հնարած չպիտի ըլլային նախնի դիցաբանութիւնը։

Այս եւ ուրիշ շատ խօսքերու ժամանակ, կառքը կը խորասուզէր անձուկ հովտի մը մէջ, որ շատ յարմար պիտի ըլլար Մէկ Մէրիլլայզի ընտանի ոգիներուն շահատակութեանց։ Արքլէդի լճակը ձախ կողմ թողուեցաւ, եւ զառիվայր ճամբայ մը ներկայացաւ որ կը տանէր Սդրոնաքլագարի պանդոկը, Քէդրայնի լճին ափանց վրայ։

Հոն, փոքր թումբի մը առջեւ, կը տատանէր պզտիկ շոգենաւ մը, որ բնականաբար կը կրէր Րօբ-Րօյ անունը։ Ուղեւորք անդ մտան անմիջապէս· շոգենաւը մեկնելու կը պատրաստուէր։

Քէդրայնի լիճը տասն մղոն երկայնութիւն ունի, երկու մղոն լայնութեամբ։ Լճափանց առաջին բլրակները դեռ մեծավայելուչ տեսք մը ունին։

—Աւասիկ ուրեմն այն լիճը, գոչեց Ճէյմս Սդար, զոր արդարացի կերպով նմանցուցած են երկայն օձաձուկի մը։ Կը հաւաստեն թէ երբեք չսառիր։ Չեմ գիտեր, սակայն պէտք չէ մոռնալ թէ թատերավայրն եղած է Լճին Տիկնոջ շահատակութիւններուն։ Վստահ եմ որ, եթէ մեր Ճէք Րիան բարեկամը չորս աչքով դիտէր, տակաւին պիտի տեսնէր անոր մակերեւոյթին վրայ սահիլն գեղանին Էլլենա Տուկլասի թեթեւ ստուերին։

—Անշուշտ, պարոն Սդար, պատասխանեց Ճէք Րիան, և ինչո՞ւ չպիտի տեսնէի։ Ինչո՞ւ համար այդ սիրուն կինը տեսանելի չպիտի ըլլար Քէդրայնի լճին ջուրերուն վրայ, ինչպէս են ածխահանքին ոգիները Մալգոմի լճին ջուրերուն վրայ։

Այդ պահուն, հովուական տիկի մը պայծառ նուագը լսելի եղաւ Րօբ-Րօյի յետակողմէն։

Հոն, ազգային տարազով Հայլէնտեր մը կը նուագէր իր հովուական տիկն որ երեք բամբ ունէր, որոց ամենէն խոշորը սոլ կը հնչէր, երկրորդը սի, և ամենէն փոքրը՝ խոշորին օքթաւը։ Գալով սրնգին, որ ութ ծակ ունէր, սոլ մաժէօռ գամ մը կուտար, որուն ֆան բնական էր։

Հայլէնտերին նուագը պարզ երգ մըն էր, անուշ և մանկական։ Կարծես թէ այս ազգային մեղեդիներն ոչ ոք է յօրինած, այլ թէ բնական խառնուրդ մըն են զեփիւռին շունչին, ջրերու մրմունջին, տերեւոց սօսափիւնին։ Ցանկերգին ձեւն, որ կանոնաւոր անջրպետներով կը կրկնուէր, նորօրինակ էր։ Նուագը կը բաղկանար երկու ժամանակով երեք չափէ, և երեք ժամանակով մէկ չափէ, որ տկար ժամանակին վրայ կ՚աւարտէր։ Հակառակ հնաւուրց երգերուն, մաժէօռով էր, և կարելի էր գրել զայն հետեւեալ կերպով, այն թուագիր լեզուով որ կուտայ ոչ թէ խազերն, այլ ձայներուն անջրպետները·

5 | 1·2 | 3525 | 1·765 | 22·22

| 1·2 | 3525 | 1·765 | 11·11

Յայնժամ եթէ երջանիկ մարդ մը կար, այն ալ Ճէք Րիանն էր։ Ինք գիտէր ըՍկովտիոյ լիճերուն այդ երգն։ Ուստի, մինչդեռ Հայլէնտերը կ՚ընկերակցէր իրեն իր հովուական տիկով, իր բարձրահնչիւն ձայնով երգեց օրներգ մը, որ հնոյն Կալեդոնիոյ բանաստեղծական աւանդներուն նուիրեալ է·

Գեղեցիկ լի՜ճք ալեխաղաղ,
Պահեցէ՛ք դուք յաւիտեան
Աւանդավէպքն այն սիրաշաղ,
Գեղեցի՛կ լի՜ճք ըսկովտեան։

Ձեր ափանց մօտ դեռ նշմարի
Հետքն ողբացեալ այն դիւցազանց,
Այն քաջ արանց՝ զոր Վալթըրի
Քնարն երգած է յերգ գերազանց·
Ահա՛ բերդն ուր վըհուկ կանայք
Պատրաստէին ճաշ փանաքի·
Աստ ցախապատ լայն դաշտօրայք
Ուր Ֆինկալի շրջի ոգի։

Ամէն գիշեր այստեղ թնդան
Դիւուկներու խոլ խաղքն ու պար,
Դէմքն երեւի — սաստ ի մըթան—
Մաքրակրօնից՝ սաստկատեսպա՛ր·
Եւ ժայռերու մէջ վայրենի
Տեսնելու՝ աչք մեր են սովոր
Վավէրլէյն որ սա ձեզ տանի
Ըզ Ֆըլօրայն իւր Մաք Այվոր։

Լըճին պարիկն անտարակոյս
Ջիահեծան յածի անդ լուռ,
Եւ հեռի չէ՛ Ջիանա կոյս
Րօբ-Րօյի փողին ի լուր։
Մի՞թէ լըսուած չէ՞ն հոնչիւն հոս
Մարտահրաւէր երգերն ուժգին
Որով ցունց տար ափին Ֆերկոս
Հայլէնտներու արձագանգին։

Ո՛րքան որ ալ—դերի՛ բաղդի—
Հեռանամք մեք, լիճե՛ր սիրուն,
Ծործորք ու ժայռք, դուք միշտ պիտի
Ներկայ լինիք մեր աչերուն։
Վաղակորոյս տեսի՛լդ աղուոր,
Չե՞ս կարող ետ դառնալ չիտա՛կ....
Կալէդօնիա՛յդ իմ աղուոր,
Առ քե՞զ մեր սէրն եւ յիշատակ։

Գեղեցիկ լի՜ճք ալեխաղաղ,
Պահեցէ՛ք դուք յաւիտեան
Աւանդավէպքն այն սիրաշաղ,
Գեղեցի՛կ լի՜ճք ըսկովտեան։ (1)

Երեկոյեան ժամ երեքն էր։ Քէդրայնի լճին արեւմտեան ափունքը կ՚երեւէին Պէն Անի և Պէն Վէնիւի կրկնակ շրջանակին մէջ։ Արդէն, կէս մղոն հեռի, կը տեսնուէր այն անձուկ աւազանն որուն խորը Րօբ-Րօյ ցամաք պիտի հանէր իր Գէյլէնտըրի ճամբով Սդըրլինկ գնացող ուղեւորները։

Նէլ ուժասպառ եղած էր իր մտքին յարատեւ ձգտումէն։ Միակ բառ մը կ՚ելնէր շրթունքէն, Աստուա՛ծ իմ, Աստուա՛ծ իմ, ամէն անգամ որ սքանչացման նոր նիւթ մը կը ներկայանար իր աչաց։ Քանի մը ժամուան հանգիստ պէտք էր իրեն, եթէ ոչ ուրիշ բանի գէթ իր մտքին մէջ մշտատեւ կերպով հաստատելու համար այնքան սքանչելեաց յիշատակը։

Այդ միջոցին, Հարրի նորա ձեռքը բռնած էր։ Սրտայուզութեամբ նայեցաւ նորատի աղջկան և ըսաւ նմա·

—Նէլ, սիրելիդ իմ Նէլ, ընդհուպ պիտի վերադառնանք մեր խաւարամած բընակարանը։ Հաւաստանօք չպիտի՞ յիշես այն ամէն բաները զորս տեսար այս արձակ օդին մէջ·

(Շարունակելի)

---

(1) Սկովտական երգին այս գեղեցիկ թարգմանութիւնը կը պարտինք Աղեքսանդր էֆէնտի Փանոսեանի հաճոյակատարութեան։ (Ծ· Թ·)

Թողած էր Սթէֆանի Իշխանուհւոյն։ Բայց սա հրաժարեր է իր ամուսնոյն ստացուածքը վայելելէ, և իր ծնողաց քով պիտի վերադառնայ եղեր, ի Պելճիքա։

—Պերլին, 4 փետր. Արև. Ափրիկէի գերմանական կայսերական պատուիրակ Վիսման հարիւրապետին հետ Պերլինէ կը մեկնի 60 ի չափ սպայք և պաշտօնեայք։ Պատուիրակը քիչ մը ժամանակ յԵգիպտոս կենալով, Սուտանցւոց զօրագունդ մը պիտի կազմէ։ Երկրորդ խումբ մը, Պառոն Ֆոն Կրավէնրէօյթի հրամանաց ներքեւ, Պ. Վիսմանէ քանի մը շաբաթ յետոյ պիտի մեկնի Պերլինէ։

—Վիէննա, 4 փետր. Ռուտոլֆ Իշխանի մարմինն այս գիշեր փոխադրեցաւ Հօֆպուրկի կայսերական եկեղեցին։ Տաճարին մէջ կանգնեալ մահարձան մը վրայ պիտի դրուի բաց դագաղն, ուր առջեւէն անցնելով Իշխանին դէմքը վերջին անգամ մը դիտելու պիտի ընդունուի հասարակութիւնն այս օրուընէ։

—Ռուտոլֆ Իշխան ինքնասպան լինելուն պատճառաւ, աւստրիական Արքունիքը միայն երեք ամիս սուգ կը բռնէ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Խառն Ժողովն իր նախընթաց աւուր նստին մէջ նկատողութեան առաւ Կարնոյ Գեր. Առաջնորդին մէկ գիրն որով կը խնդրէր Արժ. Այվազեան Եղիշէ, Յակոբեան Վահան և Ռուկանեան Տաճատ վարդապետներէ մին Կարին ղրկել իր վիճակին մէջ փոխառաջնորդութեան պաշտօնի մը կոչուելու համար։ Ժողովն որոշեց գրել Ն. Գերապատուութեան թէ իբրև առաջնորդ վիճակին կրնայ ինք ուղղակի բանակցիլ այդ վարդապետաց հետ։

Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը Պատրիարքարանին յանձնած լինելով 1890 տարւոյ Օրացոյցն ի վաւերացումն, Կրօնական ժողովն իր անդամներէ միոյն յանձնեց զայն ի քննութիւն։

Օրթաքէօյէն կը գրեն մեզ.

Թաղիս Հռիփսիմեանց և Ներսէսեան վարժարանին ի նպաստ ձեռնարկուած թատերական ներկայացումն յոյժ նպաստաւոր արդիւնք մը կը խոստանայ շնորհիւ պատ. մասնախմբի մը՝ որ կը բաղկանայ Բերայի և Օրթաքէօյի բարձր դասուն վերաբերող անձնաւորութիւններէ։

Սոյն մասնախմբին աջակցութիւնը՝ Հռիփս. վարժարանին դանձային անձուկ վիճակին նպաստելէ զատ, իր բարձր գնահատմանը ապացոյցը կուտայ իրաւամբ, օժանդակելով հայ իգական սեռի դաստիարակութեան սահմանեալ անդրանիկ վարժարանի մը՝ որ մէկ քառորդ դարէ աւելի տեւողութիւն ունեցող բազմարդիւն հաստատութիւն մ'է և իրաւամբ արժանի ամենայն քաջալերութեան։ Հետեւաբար ապահով ենք թէ Պ. Ֆլօրիւսի ֆրանսական խումբն ի բազմաց պիտի ծափահարուի յառաջիկայ երկուշաբթի գիշերուան ՍԻՒՐՓՐԻԶԻ երկրորդ ներկայացմամբ։

Կը մաղթենք որ Հռիփ. և Ներսէսեան վարժարանի խնամակալութիւնք յաջողութեամբ պսակեն իրենց այս նիւթական հասոյթի առաջին ձեռնարկն ի Բերա, որպէս յանցելումն յՕրթաքէօյ յաջողուցած են իրեանց մէն մի ձեռնարկն արդէն։

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ հանդէսին տեղ, որ դադրած էր ժամանակէ մ'ի վեր, Նշան էֆ. Պէրպէրեան սկսած է հրատարակել ԾԱՂԻԿ ՄԱՆԿԱՆՑ, պատկերազարդ հանդէս կիսամսեայ։

Առաջին թիւը կը պարունակէ.

Սրբուհի Մայրապետ Դալֆայեան (հանդերձ պատկերաւ) Հրաչ. — Աչք Տեառն ի վերայ երկիւղածաց իւրոց, Կոչունեան Ա. Ռուբէն.—Մանկավարժական. Անգիր սերտել. Դէս.—Անհնազանդ մուկն և անխոհեմ կատուն.—Սպիտակ Մատուռը (Ընդունեան պատմութիւն) Թարգմ. Սէպուհ Գ. Մուրեան.—Տեղագրութիւն Ս. Երուսաղեմի. Տրդատ վրդ. Պալեան.—Հայկակ. Գ. Ա. Մաքսուեան.—Խնդիրք.—Մանուցմունք։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Կը գտնուին ամեն գրավաճառաց քով

ՀԱՒԱՏՔ, ՅՈՅՍ, ՍԷՐ բարոյալից թատերգութիւն ի վեց արարս. Թարգմ. Գրիգոր Մարգարեանի. Գին միոյ տետրի 10 փարայ. Հրատարակութիւնն աւարտելէ ետքն ամբողջին գինը պիտի ըլլայ 7 դահեկան։ 3—5

ՎԱՂԸ ԵՒ ԴԱԴԱՐՈՒՄՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ.—Բարոյավէպք. Հեղինակութիւն Օր. Ն. Լուսեան. Հասոյթն յատկացեալ է Գալֆայեան Որբանոցին։ Կեդրոնատեղին «Արեւելք»ի տպարանը։
12 Գին 10 Ղրուշ 10—10

ՄԻՖԹԱՀ ԻՒԼ ԻՒԼՈՒՄ. Իլմի հալ (Համառօտութիւն). Էսէրի Յակոբ Յ. Փաշաեան. Կեդրոնատեղին Գ. Պաղտատլեան գրատուն։ Գին 6 ղրուշ։
282 4—5

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾ, գրեց Ս. Յովհաննէսեան՝ ընտանիքներու և Ուսուցչապետներու համար խիստ անհրաժեշտ լինելով կը ծախուի ի գին 3 ղրուշ։ Կեդրոնատեղին է «Արեւելք»ի խմբագրատունն։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Արշիպիլագոսի Սիւմպէքի կղզւոյն գայմագամ անուանուեցաւ Օլոնիայի նախորդ գայմագամ Ֆահրի պէյ։

— —

Սանիյէի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Բերայի նախնական դատարանին նոտար (մուգավէլաթ մուհարրիրի) Ապտուլլահ Նամը էֆէնտիի։

Սալիսէի աստիճան՝ Ճէպէլը Հորանի նախնական դատարանին նախագահ Սէլիմ էֆէնտիի։

— —

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Գոլոնիայի օսմանեան պատուակալ հիւպատոս գերմանացի Պ. Հէրպերդի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Բեդրսպուրկի օսմանեան դեսպանատան զինուորական կցորդ տեղակալ-գնդապետ Ահմէտ Ֆէվզի պէյի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Տիգրանակերտի երեւելիներէն Գույումճեան Յակոբ էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ օսմ. կայս. պանքայի Փարիզու ճիւղին հաշուակալութեան տնօրէն Պ. Ֆէզանթէնի, թղթակցութեանց տնօրէն Պ. Լուսեար Լամանրոնի և Սոյտաի խաղախահաւեշի փոխանորդ Մորատոս Մալթոն Էլլէվի էֆէնտիի։

— —

Բ. ԴՈՒՌՆ ԵՒ Պ. ՏԸ ՀԻՐՇ

Բ. Դրան իրաւադէտ խորհրդականք Վահէ. Գաբրիէլ էֆէնտի և Կէչէր էֆէնտի որք Պերլին կը գտնուին, ծանուցած են կայս. կառավարութեան թէ մինչև յառաջիկայ չորեքշաբթի վերջերն՝ հինգերորդ իրաւարար Պ. Կնայսդ պէտք եղած բացատրութիւններն տուած պիտի լինի և պիտի կարենայ յայնժամ իւր վերջնական վճիռը տալ։

— —

ԿԱՐՆՈՅ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

Կարնոյ նորընտիր կուսակալ Սամիհ փաշա յառաջիկայ շաբթու իւր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

— —

ԴԱՏԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Դատական բարենորոգմանց յանձնաժողովն այժմ կը քննէ այն տեղեկագրերն զորս բերել տուած է գաւառներէն և յորում նշանակուած են բոլոր բանտարկելոց անունները և նոցա բանտարկութեան պատճառները։ Յանձնաժողովն, որ իւր այս քննութեան արդեանց վրայ կը բանակցի գաւառաց հետ, գաւառային բանտերու քննութիւնն յանձնած է զինուորական սպայից, որոցմէ եկած տեղեկագրերն ևս նկատողութեան կ'առնու։

— —

ՈՍՏԻԿԱՆԱՑ ՆՈՐ ՕՐԷՆՔ

Ոստիկանաց համար պատրաստուած նոր օրէնքն, որոյ պաշտօնական գործողութիւնք աւարտած են, ի մօտոյ գործադրութեան պիտի դրուի։

— —

ԲԱԹՈՒՄԻ ՕՐԷՆՔ

Բ. Դուռը վերջերս ծանուցած էր Պետերբուրգի՝ թէ Բաթումի օրէնքն յառաջիկայ մարտ 1էն սկսեալ գործադրութեան պիտի դրուի նաև օտար հպատակաց համար։ Ի պատասխանի այս ծանուցման, ռուսական դեսպանը ծանուցագիր մ'ուղղելով Բ. Դրան, նշանակած է այն վերապահութիւնները զորս իւր կառավարութիւնը կ'ընէ յիշեալ օրինաց գործադրութեան նկատմամբ և յանուն Ռուսիոյ փափագ յայտնած է որ նախ և առաջ էնիաֆութիւնք ջնջուին։ Այս առթիւ, Պ. Նէլիտոֆ կը յիշեցունէ կայս. կառավարութեան՝ ռուս հպատակաց պահանջքն եղող պատերազմական տուգանաց անվճար մնալն և կը խնդրէ որ Բաթումի հասոյթից մէկ մասն յատկացուի այդ պարտուց վճարման։

(Լ. Հէրալտ)

— —

ԵՈՒՍՈՒՖ ՐԻԶԱ ՓԱՇԱ

Ֆրանսական Հանրապետութեան նախագահը Պատուոյ Լէգէոնի պատուանշանի բարձրագոյն սպայութեան աստիճանը նուիրած է Դաղթականաց վարչութեան նախագահ Եուսուֆ Րիզա փաշայի։

— —

ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Պէյրութի քաղաքին արտօնատէր Եուսուֆ Մութրան էֆէնտի և ուրիշ ձեռնարկու մը կայս. կառավարութեան դիմելով մանաշնորհ խնդրած են Աքքայէն ի Դամասկոս երկաթուղւոյ գիծ մը շինելու համար։ Բ. Դուռն այս երկու անձանց առաջարկութիւնները Սպարապետի Դրան յանձնած է ի քննութիւն։

—Եաֆայէն յԵրուսաղէմ շինուելիք երկաթուղւոյ գծին ընկերութիւնը կազմակերպուած լինելով, ի մօտոյ պիտի կարենայ նոյն գծի շինութեան ձեռնարկել։

— —

ԵՒՄՏԱԿԱՆ ՔՆՆԻՉՔ

Հաշուակալութեան Դիւանի անդամներէն Հիլմի էֆէնտի՝ յԱտանա, Մուհիպ պէյ՝ ի Գոնիա և Նամըք էֆէնտի՝ ի Նիկոմիդիա պիտի երթան եւմտական ինչ ինչ քննութիւններ կատարելու համար։ Այս պաշտօնեայք ստանալով հարկ եղած հրահանգներն ի մօտոյ այդ կողմերը պիտի ուղեւորին։

— —

ԴԱՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Դատական նախարարութիւնը պիտի պատրաստէ ընդարձակ վիճակագիր մը որ պիտի պարունակէ 1299 տարւոյ դատական բոլոր գործառնութիւնները։

— —

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

Երէկ Մայրաքաղաքս հասած մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէր թէ նախընթաց օր դարձեալ երկրաշարժ տեղի ունենալով ի Սպարթա, յիսունէ աւելի տուն, տասնի չափ խանութ և մէկ բաղնիք փլեր են։ Ժողովուրդն ահ ու դողի մէջ է եղեր։ Նոյն օրը Պուրտուր գիւղաքաղաքին և շրջակայից մէջ ևս երկրաշարժի սաստիկ ցնցմունք զգացուեր և տեղացիք լեռներն ու դաշտերն ապաստաներ են սարսափահար։

— —

ՍԵԼԱՆԻԿ

Սելանիկի մէջ բացուելիք երկրագործական վարժարանին ու տիպարագարակի շինութիւնն յառաջ կը տարուի փութով, հակառակ ձմրան խստութեանց։ Արդէն պէտք եղած գործիներն յանձնարարուած են յԵւրոպա։

—Սելանիկի իշխանութիւնք տեղեկանալով որ քաղաքին շրջակայ գիւղօրէից մէջ ծաղկախտ ծաւալած է, բժիշկներ ղրկեր են ժողովուրդը պատուաստելու համար։

— —

ՊԱՇՏՕՆԵԻՑ ԱՄՍԱԹՈՇԱԿՔ

Ելմտական նախարարութիւնն յունուար 20 էն մինչև 26 հետեւեալ գումարները վճարած է ի հաշիւ ամսաթոշակաց.

Գումար նախորդ վճարմանց 18,921,290 ղրուշ. կայսերական զօրաստանին՝ 160,657, Սպարապետի Դրան՝ 672,800, Ծովային նախարարութեան՝ 264,000, Թնդանօթարանին՝ 155,000, Շէյխ-իւլ-Իսլամի Դրան՝ 188,180, Բ. Դրան՝ 148,152, Արտաքին գործոց նախարարութեան՝ 77,200, Դատական նախարարութեան՝ 90,000, Մալիյէի պաշտօնէից՝ 234,801, Կրթական նախարարութեան՝ 110,000, Ոստիկանութեան նախարարութեան՝ 40,080, Էվգաֆի նախարարութեան՝ 36,000, Հաշուակալութեան Դիւանին՝ 10,000, Ծերակոյտին՝ 15,900, Ժանտարմաններու՝ 23,850, Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան՝ 21,000, քաղաքային բժշկական վարժարանին՝ 5,000, Դաղթականաց վարչութեան՝ 6,000, անպաշտօն և հանգստեան կոչուած պաշտօնէից՝ 50,476, զինուորական հանգստեան թոշակի սնտուկին՝ 20,000, և պալատական նաւավարաց 5000։ Ընդհանուր գումար 21,260,086 ղրուշ։

— —

ԶՕՀՐԱՊ ՓԱՇԱ

Զօհրապ փաշա որ, ինչպէս յայտնի է, բժշկական յանձնախումբի մը պետ ընտրուած էր, Նիկոմիդիա երթալ քննելու համար գաւառին այլ և այլ կողմերը ծագած արջառային հիւանդութեան վիճակն և պէտք եղած զգուշական միջոցները ձեռք առնլու համար, անդ հասնելով իւր պաշտօնին ձեռնարկեր է։

— —

ՏԱՍԱՆՈՐԴԻ ՏՈՒՐՔ

Ելմտական նախարարութիւնն՝ եպարքոսական հրամանի մը համաձայն՝ հրահանգ ուղղեց ամէն կողմ թէ տասանորդի տուրք վարձակալներու ինչպէս նաև կառավարական ուրիշ ըստացուածոց համար կանանց երաշխաւորութիւնն ընդունելի չէ ինչ ինչ օրինաւոր պատճառներով։

Թ-էլ կիմանայ թէ կայս. կառավարութեան և անգլիացի Պ. Բոշի միջեւ պայմանագրութիւն մը կնքուելու վրայ է Բերայի ու Պէշիքթաշի կազերու թիւն աւելցնելու և կազխանէն ի նորոյ կառուցանելու համար։

—Մալիյէի ընդհանուր ժողովոյ անդամներէն Օսման էֆէնտի և աճուրդի տնօրէն Հիւսէյին Հիւսնի էֆէնտի, որոց պաշտօնն ևս ջնջուած է, հանգստեան կոչուած են։

—Ձեռնհաս իշխանութիւնը Պէյրութի նահանգին համար հեռագրական և թղթատարական ընդհանուր տնօրէն մը կարգած է։ Այս պաշտօնը ցարդ կը վարէր Սուրիոյ հեռագրական և թղթատարական տնօրէնը։

—Վերջին քանի մը գիշերները Պէօյիւքտէրէի մէջ գողութիւնք կը պատահին յաջորդաբար։ Ի մէջ այլոց կը յիշուի 200 ոսկւոյ գումար մը որ գողցուեր է Եօրկի անուն կօշկավաճառի մը խանութէն։ Տեղւոյն ոստիկանաց ոմանք Պոլիս կոչուեր են բացատրութիւն տալու համար։

—Աւստրիական դեսպանատան երրորդ թարգման Լողոթէթի կոմսն իւր կառավարութեան կողմէ անդամ կարգուած է Եգիպտոսի խառն դատարանաց։ Լողոթէթի կոմսը վաղը Վառնայի ճամբով Վիէննա պիտի ուղեւորի ընտանեօք և յետոյ Պրինտիզիի ճամբով Եգիպտոս պիտի երթայ։

—Կայս. անձնապահ զօրաբանակին ընդհանուր պետոյից ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Միրլիվա Ալթըֆ փաշա, որ ցարդ փոխանորդաբար կը վարէր այդ պաշտօնը։

—Սելանիկի նախորդ հրամանատար Ֆէրիգ Հասան Եսըրի փաշա մէկ քանի օրէ ի վեր անկողնոյ կը ծառայէ։

—Պէյրութի նախորդ կառավարիչ Ահմէտ Նէճիպ փաշա երէկ Մուտանիայէն Մայրաքաղաքս ժամանեց։

—Բերայի ոստիկանութիւնը, կ'ըսէ Թ-էլէ, երէկ ձերբակալեց Իտալագիտական վարժարանի նախկին շրջանաւարտներէն փաստաբան Նիքոլաքին և Բաբաքիրիլլոս անուն անձ մը, որք դատի մը առթիւ սուտ վկայներ գտնելու համար հինգ ոսկի խոստացած էին Ալէքսի անուն մարդու մը և մէկ ոսկին ևս վճարած։ Այս երկու անձինք, որք ամբաստանիչ ատենին կողմէ իբրեւ ոճրագործ ամբաստանուած են, ոստիկանութեան բանտը տարուեցան։

—Նախընթաց գիշեր մէկ քանի գողեր, որք ի Լանկա տուն մը կողոպտած էին, առանձին վայր մը քաշուելով իրենց կողոպուտը բաժնելէ յետոյ երբ կը վերադառնային գիշերապահին հանդիպեցան, որ վրանին գնաց, սակայն գողերն երկու անգամ հրազէն պարպելով փախան։ Գիշերապահը մինչև երկաթուղւոյ գիծը հալածեց զանոնք բայց չկրցաւ ձերբակալել։ Այս գողերէ մին լինել կը կարծուի այն որ առաջի իրիկունը ձերբակալուելով ժանտարմաներու միջոցաւ ոստիկանութեան բանտը տարուած միջոցին ճամբան փախած էր։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Պ. Ֆլորիսի խումբն այս գիշեր առաջին անգամ լինելով պիտի ներկայացունէ գեղեցիկ խաղ մը՝ Ժիլէթ տը Նարպօն GILLETTE DE NARBONNE ի նպաստ իւր ամենէն աւելի ծափահարեալ երգչուհիներէ միոյն՝ Պաւլին-Ֆոնթէ Պ. ՄԱԶՕԹԹԻ (M. MAZOTTI)

ԲՐՇԿԱԿԱՆ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ

Գազէթ Մէտիգալի մէջ, Տօքթօր Վէրնի ստորագրութեան ներքեւ, հետեւեալը կը կարդանք Թոքային Թալանթին դեղերը ծծելուն վրայ.

«Պ. Ժէռոտէլ թուի մեզ թէ այս խնդիրը լուծած է այնչափ պարզ որչափ հանճարեղ կերպով։ Այս նշանաւոր դեղագործին պատրաստած Բաստիլները, որք արդ արդար համբաւ կը վայելեն, խայծղանը կը պարունակեն հիւլէական վիճակի մէջ։ Նոտ յամրաբար բերնին մէջ հալելով, անոնց արտաշնչութիւնք բնականաբար կը փոխադրուին մինչև թոքերուն ամենէն փոքր ներդները։

«Այսպէս կը բացատրուի արագ եւ ազդու ներգործութիւնն այս Բաստիլներուն խուչափողի եւ թոքերու հիւանդութեանց եւ մասնաւորապէս սուր պրոնշիտներու եւ պարբերական հարբուխներու առէն։» ՏՕՔԹՕՐ ՎԷՐՆ

Ի Պոլիս կեդրոնատեղին են Օ Պօն Մարշէ—Դեղագործական մթերանոցն—Ն. և Զ. Քանըլէք եղբարք—Թիլլա—Նէօտըլօս—Թէոտորիտէս—Վէնսան Փասաքեան—Տ. Մ. Մէկիրէ—Ա. Գասդորիաստա—Ա. Բէոգորիատէս—Նէռէլըօս և ընկ. [Պոլ.լ]։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

ԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՉԻՆԱՍՏԱՆ

Շանկայ, 6 փետր.

Մանր անկարգութիւնք տեղի ունեցան ի Չին-Քիանկ։ Անգլիոյ հիւպատոսարանն և օտարազգեաց վերաբերեալ եօթն տուներ հրկիզուեցան։ Անգլիական մարտանաւ մը գնաց Չին-Քիանկ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ

Փարիզ, 7 փետր.

Ֆրանսայի Դրամատունն իւր դրամազեղչի սակն իջոյց 100էն 3ի։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ

Լոնտոն, 7 փետր.

Անգլիոյ Պանքային շաբաթական հաշուեկշիռը՝ նախորդ շաբթուան հաշուեկշռոյն հետ բաղդատմամբ՝ հետեւեալ տարբերութիւնները ցոյց կուտայ.

Պատրաստ մետաղադրամ—յաւելում—անգլ. ոսկի . . .	345,000
Պանքնոթք ի պահեստի—նուազում—անգլ. ոսկի . . .	384,000
Փոխանակագիրք և այլ թղթեր—յաւելում—անգլ. ոսկի .	33,000
Պահեստի դրամոց համեմատութիւնն յանձնառութեանց հետ	47¼ %

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 27 յունվար

[illegible]

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս	Լոնտրայի վրայ	(Պանքայի)	110 7/8
3 »	»	(վճռէնկն)	110 1/2
3 »	Բարիզի »	(պանքայի)	22 82 1/2
»	» »	(վճռէնկն)	22 90

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց.) Սէրի		17 16
Պօրսայէն գոցուելէն վերջը	»	17 16
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	17 14
Կէս օրին	»	17 13

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱՒԻԼ

Երէկ երեկոյ	43 20
Այս առաւօտ	43 12
Կէս օր	43 12

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սէրի	29
»	B. »	16 25
»	C. »	17 14

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	4 23
Քրէտի Ժէնէրալ	Օսմ. »	9 1
Բանք տը Գօնս	» »	7 12
Սօս. Շամէ և վալեօր	» »	4 30
Թրամուէյ	» »	485
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	48 7/8
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	— —
Բաժնեթուղթ Լավրիոնի	»	125

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	88
Անգլիական ոսկի	»	111
Իմփէրիալ	»	91 10
Ֆրիտրիգ	»	51 10
Ռուբլի թղթադրամ	»	8 47
» արծաթ	»	77 26
Մէճ. արծաթ. (տարբ.)	»	108 34
Վեցնոց	»	104
Հինգնոց	»	104
Մեթալիք	»	102
Թասփիլէ	»	10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 7 փետրվար ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	99
Օսմ. » Սէրի Դ. բացուեցաւ	15 3/4
» » » գոցուեցաւ	15 5/8
» » » Ա	28 3/4
» » » Բ.	16 3/8
» » » Գ.	15 1/2
Օթթոման 1871	87
Փոխառութիւն 1877	89
Պանք Օթթոման	11 1/2
Ռուսական փոխառ. 1873	102 1/4
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիյէ)	86
» առանձ. բրիվիլէժիէ	103 3/8
Տայրա Սանիէ	81 7/8
Տօմանիալ փոխառ. Ռօչիլտ	102
Հունգարական զարտամթուղթ	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 486

Վիէննա, 7 փետրվար ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	121 15
Օսմանեան երկաթուղի	23

Բարիզ, 7 փետրվար ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	104 02 1/2
» 3 %	83 62 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ. բացուեցաւ	15 82 1/2
» » » գոցուեցաւ	15 80
» » » Բ.	16
» » » Գ.	15 80
Օսմանեան երկաթուղի	48 62 1/2
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	496 25
Պանք Օթթոման	540
Գրէտի Լիօնէ	657 50
» Ֆօնսիէ	1362 50
Բաժնետոմս Լիօնի	1345
Սուէզի ջրանցք	2235
Ռուսական 5 % 1877 ի	101 7/8
Իտալական Ռանթ	96 05
Սպանիական արտաքին	75 1/4
Եգիպտական միացեալ	437 50
Բրիօրիթէ թիւրք	441 25
Հելլենական 5 %	451 25
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 27

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 7 փետրվար ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	83 62 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ	15 77 1/2
Եգիպտական	436 25

Օ ՖԱՊՈՒՔ ՌԵՒՆԻ

350—ԲԵՐԱՅԻ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ—350

Պօն Մարշէի քով

ՄԻԱՑԵԱԼ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ տէրերք, հաւատարիմ իրենց սկզբան որ է իրենց ապրանքը մեծերը վերանորոգել ամեն եղանակին, որոշած լինելով ծանր զոհողութիւններ ընել, յունվար 16 28էն սկսեալ կազմակերպած են ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՎԱՃԱՌՈՒՄ մը, գնորդաց համար յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։ Ուստի վստահ ենք թէ ամեն ոք պիտի փութայ առիթէն օգուտ քաղելով ԶԱՐՄԱՆԱԼԻ ԶԵՂՉԵԱԼ գնումներ ընել։

Ամեն տեսակ Բրդեղէնք և մետաքսեղէնք, ֆրանսական և անգլիական բնտիր կտաւներ, ամեն գոյնէ սադրըքան, սեւ և գունաւոր Թաւիշք, ժանեակք, Մառամբոլ, Ամերիքան, Լուսիկք, աճագին քանակութեամբ Գուլպա և կօշիկ, Հովանոցք, Շապիկք, սառայ բամպուլիկք, Սեղանի Անձեռոցք և Սպաս, Վերմակներ, Թաշկինակներ, Ձեռնոցք, Սեղմիրանք, և հազար ուրիշ նիւթեր արանց, կանանց և տղայոց համար։

ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ԱՌԻԹ

Շրջազգեստի համար բրդեայ կտաւներ, կրկին լայնք, 4 ղրշունոց կանգունը 2½ի։

Գունաւոր ֆանէլա զուտ բուրդ, 4ը 2½ի։

Ֆանէլայէ ժիլէ զուտ բուրդ, 5½ նոցը 3ի. սկսեալ 7 ղրշ.էն։

Ֆանէլայէ շապիկ արանց իմր. 10 ղրշ.էն։

Որսորդութեան ժիլէ, սկսեալ 10 ղրշ.էն

Մետաքսանդուս ամեն գոյնէ, 5½ը 3ի։

Բրդեայ ծածկոյթ, սկսեալ 25 ղրշ.էն։

Արանց համար շապիկ, սկսեալ 13 ղրշ.էն։

Արանց զգեստներու համար ֆրանս. կտաւ, կանգունը 12½ էն։

Կանանց համար ձեռմակեղէնք կէս գնով։

Մատամբոլ, 40 եարտանոց, 48 ղրշ.էն սկսեալ։

Սեղանի անձեռոցներ, 12 հատը 24 ղրշ.էն։

Ասեղնագործ սկզբնատառերով Թաշկինակ, 12 հատը 8 ղրշ.էն սկսեալ։

Պարահանդէսի համար ոսկեզօծ Գօտլադան։

Հոտաւէտ նիւթեր, ժանեակք, ժապաւէնք։

ՈՐՈՇԵԱԼ ԳԻՆ, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՒՄՆ

281 7—15

ԶՄԻՒՌՆԻՈՅ ԳՈՐԾԵՐ

Զմիւռնիոյ վերջին դէպքերուն վերաբերեալ զանազան թղթակցութիւններ հրատարակեցինք արդէն։ Այժմ կը հրատարակենք մեր թղթակցի մի ընդարձակ նամակն որ ընդհանուր գաղափար մը կուտայ տեղւոյն ազգային գործոց վիճակին վրայ եւ անոնց ամփոփումն կը պարունակէ։

ԶՄԻՒՌՆԻԱ, 20 յունուար 89

Ցաւալի տարի մ'անցուցինք. վասն զի ուր որ էինք ճիշդ տարի մ'առաջ՝ հոն ենք և այսօր, այսինքն թերակազմ ժողովներու ձեռք, որոնք ոչ ինքնին կրնան պաշտօն վարել, ոչ կ'ուզեն իրենց թերին լրացնել, ոչ ալ պաշտօնէ հրաժեշտ կուտան։ Ասոնք գործեցին ամբողջ տարին, եթէ երբեք պաշտօնի մէջ միալ գործել է. բայց արդէն ալ անհնար է աւելին սպասել իշխանութենէ մը, որ սոսկ բառային է և ժողովրդի համակրութիւնն ու վստահութիւնը չվայելեր։

Սակայն ինչո՞ւ միալ պաշտօնի մը գլուխ՝ անոր բուն տիրոջ կամքին հակառակ. ինչո՞ւ բազմիլ աթոռ մը՝ որու ետեւն ու առջեւն ելի՛ր կը գոչեն. մեր ժողովականներ ամենքն ալ սուրբերս մարդեր չեն. ընդհակառակն կը գտնուին անոնց մէջ յարգելի և պարկեշտ անձեր, որոնք ամեն վստահութիւն կրնան ունենալ թէ այն աթոռը, զոր այսօր գրաւած են վաղը ժողովրդի հրաւիրանօք պիտի բազմին. ի՞նչ է ուրեմն պատճառ որ ժողովրդի ձայն և օրինաւորութիւն կ'արհամարհեն և ինչպէս բնական է, իրենք զիրենք անոր առջև անիրաւ, ըմբոստ, կամ յափշտակիչ կը ներկայացնեն։ Պատճառը այն մոլար համոզումն է, զոր իրականացնել տեսնելու անխորհուրդ յոյսեր ի սպառ փշրուած են ընդհանուր ազգի ողջամտութեան առջեւ և կը փշրուին։

1887 ի վերջերն էր՝ Մելքիսեդեկ եպիսկոպոսն առաջնորդութենէ հրաժարեր և թողեր էր ժողովներ, որոնք թէև եօթ ամիս առաջ կազմուած, այլ տակաւին ո՛չ Ազգ. Պատրիարքարանէն վաւերացուած, ո՛չ ալ ժողովրդէն ընդունուած էին. ընդհանուր և բուռն բողոքներ միայն կը լսուէին անոնց դէմ։

1888ը այս բողոքներով և Մելքիսեդեկ սրբազանի իր պաշտօնին մէջ վերահաստատուելու համար եղած թագուն ջանքերով կ'ըսկսի. ջանքեր ի դերեւ կ'ելնեն և հրաժարեալ առաջնորդը փետրուարի մէջ քաղաքէս կը մեկնի. այս միջոցներուն ամեն բողոքի և յոյսի հակառակ՝ Գաւառական Ժողովոյ ընտրութիւնը կը վաւերացուի Ազգ. Կեդ. Վարչութենէն, որու այս յանկարծահաս տնօրինութեան լսելեան կը համակերպի բողոքող ժողովուրդը, թէեւ Գաւառ. Ժողովոյ անդամներէն տասն երկուքը անոր ապօրէն կազմութեան և ժողովրդի ընդդիմութեան պատճառաւ արդէն հրաժարած էին։ Վաւերացեալ ժողովներու առաջին գործը պէտք էր լինել իրենց թերին լրացնել, բայց այդպէս չ'եղաւ, բաւական վարանումէ ետքն Ազգ. Պատրիարքարանի կրկնակի ստիպմանց վրայ հազիւ հազ կը ձեռնարկուի Գաւառ. Ժողովոյ պակաս 12 անդամոց ընտրութեան մայիս ամսուան մէջ. ընտրութեան արդիւնքը ժողովականներու նպաստաւոր չ'լինէր, ուստի խնդիրը օրորոցը կը դրուի և վեց ամիս յետոյ կատարուած ընտրութեանց մէջ խարդախութիւններ տեղի ունեցած են ըսելով՝ յանձնաժողով մը կը կազմուի գաւառական ժողովոյ անդամներէն բաղկացեալ, մինչ արդէն ընտրութիւնը կատարող ընտրողական ժողովն ալ մեծագոյն մասամբ միեւնոյն Գաւառ. Ժողովոյ անդամներէն բաղկացեալ էր, և նոյն յանձնաժողով առանց քննութիւն կատարելու, առանց գէթ իրեն համար կասկածելի երեւցած քանի մը քուէները պաշարանները, որոնք ցայն վայր կը կենային և պահուած էին, ղրկելու իրենց տէրերուն և ստուգել տալու թէ կե՞ղծ են թէ վաւերական, մէկէն բեկման վճիռ կ'արձակէ և Գաւառ. Ժողովը 10—12 անդամով միայն այդ վճիռը կը վաւերացնէ, այնպէս որ յիշեալ 10—12 երեսփոխաններ մի եւ նոյն միջոցին ամբաստանեալ՝ ամբաստանող, դատաւոր և ամեն ինչ կը լինին, և այս ամեն բաւական չ'ըլլալով կրկին ընտրութիւն կատարելու համար ընտրողաց իրաւունք սեղմելու նոր նոր միջոցներ կը խորհին, կը հնարեն, և կ'որոշեն, միանգամայն պատրաստելով ընտրողական ժողով մը։ Տարւոյն վերջին օրեր ընտրողական ժողովը ընտրութեանց համար իր յայտարարութիւնը կը հրատարակէ, բայց տակաւին յայտնի չէ թէ ի՛նչ պայմաններով պիտի կատարէ ընտրութիւնը, այսինքն ճիշդ այնպէս ինչպէս արդի Գաւառ. Ժողովոյ մէկ մասը ընտրուած է, թէ միեւնոյն Գաւառ. Ժողովոյ ի վերջոյ հնարած միջոցներով. այս երկու եղանակներուն մէջ եղած տարբերութիւնը սա է թէ՝ առաջին կերպով քուէ տալու իրաւունք ունին տարեկան կէս և աւելի մէճիտագլխի տուրք վճարող և վճարած անձեր, իսկ երկրորդ եղանակաւ կէս մէճիտ վճարողներ այդ իրաւունքէն զրկուած են. ասով ամբողջ ընտրողներու թիւը կէսէն աւելի կը նուազի և այս նուազման մէջ կ'երեւի թէ Գաւառ. Ժողովը իր հաշիւներն և գործելու դիւրութիւնը ունի, թէեւ այն տասնեակ անդամներ որոնք իբրեւ թէ կը կազմեն արդի Գաւառ. Ժողով բռնած մարմինը ըստ օրինի ոչ իրաւունք և ոչ ալ ձեռնհասութիւն ունին այդպիսի տնօրինութիւն մ'ընելու, ըստ որում այն պայմաններով որով ընտրուած են իրենք, անշուշտ պէտք են ընտրուիլ և իրենց ընկերակիցներ, և ոչ միայն այս այլ եւ արդէն իրենց մէջ առ առաւելն եօթանասուն քուէով ընտրուած հազիւ հազ մէկ երկու անձեր կը գտնուին, մինչ մնացեալներ 50-40-30 քուէով ընտրուած են. այս թիւեր ըստ ինքեան ապացոյց մ՚են իրենց բարոյական տկարութեան. եթէ յիշենք նաև թէ՝ ամբողջական մեծամասնութիւն չ՚ունենալով՝ պատրաստ գտնուած երեսփոխանաց թուոյն համեմատութեամբ կը կազմեն մեծամասնութիւն այսինքն աշխարհական երեսփոխանաց թիւը 16 և կրօնականներու, որոնք ուր քաշուին հոն կերթան, թիւն ալ հինգ, ամբողջը 21 ըլլալով՝ 11 անդամով նիստ կը կազմեն և ընտրական պայմաններու պէս էական և հիմնական օրէնքներ ու կանոններ ըստ հաճոյս կը փոփոխեն ու կը քուէարկեն, այն ատեն կարծենք իրաւունք կ՚ունենանք ըսելու թէ՝ այս մարդիկը Իզմիրի ազգային գործերը կ՚ուզեն իւրացնել, եթէ արդէն իւրացուցած չեն, և թէ ազգային Պատրիարքարանի և թէ հանրութեան պարզապէս ըսել թէ՝ «Դուք մի խառնուիք, մենք ինչ կ՚ուզենք կ՚ընենք»։

Երբ Գաւառ. Ժողով մը թէ իր կազմակերպութեամբը և թէ իր միամեայ ընթացքովը այս յատկանիշներն կը ներկայէ, բնականաբար անորմէ ծագած ժողովներէ ու խորհուրդներէն աւելի ազգաշէն արարք չեն կրնար սպասուիլ. յիրաւի արդէն Մանիսայի խնդիրը ըստ ինքեան մեր Քաղաքական Ժողովոյ ոգին կը մատնէ. Մանիսա տակաւին կը յուզուի. երկու խեղճ քահանաներ տակաւին կը դեգերին քաղաքս. երկու տարի է այս անմեղներն կը տառապին և իրենց քառասուն տարի հովուած, մխիթարած ժողովրդի, հոգեւոր զաւակներու մէկ մասէն կ՚անարգուին՝ մի միայն քանի մը անխիղճ չարակամներու գրգռութեամբը. Իզմիրի ժողովուրդը, Ազգ. Պատրիարքարանը, և ընդհանուր ազգը կը ճանչեն անոնց արդարութիւն, բայց ոչ ոք իրենց անհանդուրժելի վիճակին դարման մը կը տանի. Քաղ. Ժողովը ամբողջ տարուան մէջ և ոչ իսկ տիրացու մը կը հաճի ղրկել Մանիսա՝ գրգռեալ մասերը հանդարտեցնելու և յուզմանց վերջ տալու համար, ընդհակառակն բաւական ճարպիկութիւն կ՚ունենայ մէկ կողմէն խռովութիւնք ընդ միշտ վառ պահելու համար՝ նոյն իսկ քահանայները երբեմն գանակոծողներ Թաղականութեան մէջ հաստատելու, միւս կողմէն ալ քահանայից դէմ եղած հակառակութիւնը իրականէն շատ աւելի ծանր ներկայացնելու Ազգ. Պատրիարքարանի՝ տեղացնելով հոն հանրագիրներ՝ անոնց ստորագրութեանց մեծագոյն մասի կեղծ ըլլալը ճանչելով հանդերձ. այդ տեսակ հանրագիրներ քննել ու ստուգել և Մանիսայի խնդրոյն մօտէն իրազեկ լինիլ Իզմիրի վարչութեան պարտաւորութիւնն է. բայց սա ամեն ինչ իր նստած տեղէն կը դիտէ և ինչպէս ըսինք, ըստ կամս կը պատկերէ Ազգ. Պատրիարքարանի առջեւ. անշուշտ այս ճարտար միջոցներով յաջողած է յետս կոչել տալ Կեդր. Վարչութեան այն տնօրինութիւնը, որով յիշեալ քահանայք անյապաղ Մանիսա պիտի ղրկուէին քահանայագործելու համար և տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդն իսկ պիտի լուծուէր՝ եթէ այս մասին որ և իցէ դիմադրութիւն մը ցոյց տար։

Սակայն եթէ Մանիսա այս դժբաղդ տեսիլը կը ներկայէ մեզ, ուրիշ թեմեր աւելի բարեբաղդ չեն. Այտըն ալ կը յուզի գրեթէ ամբողջ տարին և մեր Վարչութեան հակառակութիւնք, վարանմունք ու անփութութիւնք յուզումը անշէջ պահելու կը ծառայեն. կան թեմեր ալ, որոնք ի զուր քահանայ, ուսուցիչ և այլն կը խնդրեն Իզմիրէն և դեռ կը սպասեն անդէտ, եթէ Իզմիրի իրական վիճակը չեն մակաբերած։

Անշուշտ հոս չեն վերջանար Քաղ. Ժողովոյ ամեն գործառնութիւնք, բայց նշանաւոր թէ աննշան ամենքն ալ կը կրեն այն մոլոր նշանաբանին դրոշմը, որ Իզմիրի ամեն ազգային պաշտօնեայի կոյր հաւատքը դարձած է և անոր վարչական մեքենայն վարող զօրութիւնը, թէև բարեբաղդաբար այդ մեքենայն ընդ ամենը 10-12 անձերէ կը բաղկանայ և զայն փշրել դժուարին չէ, եթէ Ազգ. Պատրիարքարանը Իզմիրը ինքն իրեն չ՚թողու, այլ պահ մը ուշը հոն դարձնելով՝ ընձեռէ իր աջակցութիւնը մի ողջամիտ մասի, որ պատրաստ է ամեն ինչ բարեկարգելու և միանգամ ընդ միշտ վերջ տալու այն ըմբոստ և գայթակղական երեւոյթներու, որոնք ուր ուրեմն կ՚արտայայտուին Իզմիրէն։ Անշուշտ այսպիսի բարեկիրթ տեղի մը համար կեդրոնէն աջակցութիւն խնդրել և այն շատ պատուաբեր չէ, բայց քանի որ այս առթիւ խռովութեանց և յուզմանց տեղի չ՚տալու համար անհրաժեշտ է այն՝ բնականաբար կրնայ ներելի համարուիլ։

Գալով միւս խորհուրդներու ու ժողովներու՝ ամբողջ տարւոյն մէջ յիշատակելի գործողութիւն մը չեն ունեցած, եւ հետեւաբար ազգային վարժարաններ ու հիւանդանոց կը մնան միեւնոյն վիճակի մէջ եւ հանրութեան դժգոհութիւնք չեն ընդհատիր։ Ազգային արկղի վիճակի մասին ոչինչ է կարելի է ըսել, քանի որ հաշուեցոյց մը չհրատարակուիր, թէեւ արդէն գիտենք թէ նախորդ խորհուրդներու օրէն մնացած է ահաւոր պարտք մը, որու տարեկան տոկոս ծանր բեռ մ՚է մեր ելեւմտացոյցին, այս բեռը աւելի ծանրացուցած էին և ազգային արկղի վիճակ յոռեգոյն վիճակի մը հասուցած էին տարի մը առաջ՝ պաշտօնէից անփութութիւնք, այնպէս որ մինչեւ իսկ ազգային կալուածներ գրեթէ գրաւեալ էին վարձականներէ, որոնք իրաց վիճակէն օգտուելով երկու երեք տարիէ ի վեր բացարձակապէս կը մերժէին վարձք վճարել։ Տարւոյս մէջ՝ տնտեսական խորհրդոյ ամենէն երիտասարդ մէկ անդամին, Մեծ. Աւետիս էֆ. Աւետիսեանի կորովը միայն բաւական կը լինի ինչքան արկղային անձկութեանց և նոյնքան հաշուեկան շփոթութեանց դարման մը տանելու։

Անշուշտ սփոփիչ կէտ մ՚է սա, և անուրանալի է թէ լաւ պաշտօնեայ մը բաւական ինչ է խորհրդի մը մէջ, այլ ոչ գոհացուցիչ ապահովութիւն զեղծմանց և այլոց դէմ, օրինաւորութիւն ու արդարութիւն եթէ ոչ բացարձակ դէթ լաւագոյն պատուարն են զեղծմանց ընդդիմացող. վարչական մարմին մը, ինչպէս է Զմիւռնիոյ պաշտօնական խմբակը, որ այդ էական պայմաններէն զուրկ է և մանաւանդ թէ քմահաճօրէն կը գործէ, իրաւ կամ անիրաւ ամեն կասկածներ կը գրգռէ, և տեղի կ՚տայ գայթակղական զրոյցներու, որոնցմէ դժբաղդաբար բաւական լսուեցան ամբողջ տարւոյն մէջ։

Բայց եթէ Զմիւռնիոյ ազգային պաշտօնական շրջանակը այսքան նսեմ է եւ անգոհացուցիչ, անդին անհատներու մեծ սփոփում մը կը մնան միշտ, շարունակելով յառաջադիմութիւն մը, որ իրենց անձնական բարեկեցութեան եւ հռչակին հետ, հայ անուան փառքն ալ կ՚աւելցնէ։ Այսպէս հոս հսկայ վաճառատուններ հայուն աւանդական մէկ ձիրքը իր ամեն յաջողութիւններով կը պարզեն. հոն ճարտար բժիշկ մը և պերճախօս փաստաբաններ օտարին իսկ հիացումը կը գրաւեն. անդին բարձր պաշտօնեայներ ինչքան նրբամիտ և դիւրաթեք, նոյնքան և խոհական ու հաւատարիմ, կը մնան միշտ տէր իրենց բարձր դիրքին և ազդեցութեան, մինչ ասդին ձեռնարկու և արհեստաւոր իրենց հնարագիտութեան նոր փորձեր ցոյց կ՚տան։ Ահա ասոնք են ըզմիւռնիոյ հայ հասարակութեան ճշմարիտ և իրական փառքը, զոր նսեմացնելու կը ծառայեն միայն տգէտ, շաղակրատ, և կամ շահախնդիր անձեր ամեն անգամ որ կը միանան և կը նետուին ազգային ասպարէզ, ինչպէս այժմ, հոն իրենց ազդեցութիւնը ցցունելու սին տենչով։

Այս դժբաղդ դասը ի վաղուց բազմիցս առած է Զմիւռնայի հայը և ահա 1888 տարւոյ շրջանին մէջ անգամ մը եւս կը ստանայ, մաղթենք զի վերջինը լինի այն։

* * *

ԱՆՀՈՒՆՆ ԵՒ ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆՆ

Տեսանելի տիեզերքն, իւր հարիւր միլիոն արեւներով, յանուանս փոքր մի մասն է բովանդակ տիեզերաց՝ անսահմանութեան. գաւառի մը մէջ գիւղ մ՚է այն և փոքր իսկ։ Մի այլ կողմանէ, այն միլիոնաւոր տարիները՝ կամ միլիոնաւոր դարերն՝ որովք կը փորձեմք բացատրել միգամածներու, արեգականց և աշխարհաց յառաջատական կազմակերպութիւն, յաւիտենական տեւողութեան մէջ արագահաս վայրկեան մը եւեթ կը ներկայացնեն։ Ջանալով հասկնալ այդ մեծութիւնները՝ կ՚ստիպուիմք ճանչնալ մեր գիտողութեանց ասպարիզի անձկութիւնն և համոզուիլ թէ տիեզերքն անբաղդ առաւել իմն առաւել ընդարձակ, առաւել սքանչելի և առաւել պերճ է քան զոր ինչ գիտութիւնը ցոյց կուտայ մեզ և զոր երեւակայութիւնը կարող է երազել։

Եթէ այդ համայն արեւք ստուգիւ հաստատուն, անշարժ, ափնուքս յաւիտենական, անսասան և անայլայլ լինէին, ինքնազօր անկորնչելի իշխանութեան մէջ, չեմ գիտեր թէ տիեզերաց երեւոյթը չպիտի՞ լինէր աւելի հոյակապ և չքնաղագոյն։ Բայց նուազ կենսալից պիտի լինէր։ Meus ag itat molem։ Այդ ամբողջ աստղունք, մեր արփւոյն նման ընդարձակ, անթափանցելի մի անջրպետով յիրերաց բաժանեալ, յանհունս մի մեանց յաջորդելով միջոցի անսահմանութեանց մէջ ի շարժման կան յերկինս։ Ոչինչ հաստատուն է տիեզերաց մէջ. շամանդաղ մ՚իսկ բացարձակ անշարժութեան մէջ չէ։ Այն հսկայ զօրութիւնք՝ որովք կենդանացեալ է նիւթն՝ յամենուստ կը ներգործեն նորա վրայ։

Միջոցի տարածութեան փոխանցման այս շարժմունք անզգալի են մեր աչաց, որովհետեւ խիստ ընդարձակ մի հեռաւորութեան մէջ տեղի կ՚ունենան նոքա, բայց յերկրի դիտուած սաստկագոյն արագութենէն իսկ սրընթաց են։ Ժամանակն և միջոցն ի նկատի առնող աչաց համար երկինք ճշմարիտ մի խռնում պիտի լինէր տարբեր աստղերու, որք կ՚ընկնին անհուն ոչնչութեան ամեն ուղղութեամբք։ Մեր արեւն եղող աստղն ալ անոնց համաստեղութենէն կուգայ և զմեզ ցնորատու մի արագութեամբ կը քարշէ կը տանի դէպ ի Վահագն, միջոցի յաւէտ բաց անսահմանութեանց մէջ առաւել եւս խորամուխ լինելով մէն մի օր, մէն մի տարի, մէն մի դար։

Յանկարծական, տարօրէն, անակընկալ այլ բացարձակապէս ճշմարիտ գիտողութիւն մ՚է թէ՝ միջոցի իւրաքանչիւր արեւ այնպիսի սոսկալի մի արագութեամբ կ՚ընթանայ՝ զի թնդանօթի մը ռումբն անշարժութիւնը կը ներկայացնէ նորա մօտ, մէկ վայրկենի մէջ ո՛չ 100 մէթր, ո՛չ 300 մէթր, ո՛չ 500 մէթր կ՚ընթանան Երկիր, Արեւ, Սիրիուս, Վէկա, Արքթիւրիս և համայն դրութիւնք. 10, 20, 30, 50, 100.000 մէթր է նոցա արագութիւնն մէկ վայրկենի մէջ. այդ ամենն կ՚ընթանան, կը թռչին, կ՚ընկնին, կը թաւալին, կը դահավիժին ոչնչութեան մէջ, և սակայն ամենքն ի միասին առնելով՝ անշարժ են։ Առնունք քար մը, հատաքարի՝ թափծու երկաթի մի կտոր։ Երկաթի սոյն կտորի իւրաքանչիւր մասնիկ աստղ մը, աստեղային հիւլէ մը անհամեմատ ծայրագոյն արագութեամբ կը տեղափոխի, կը ճօճայ, կ՚այլափոխի։

Եթէ ուզէինք Փարիզի նման մի մեծ դրութեամբ ներկայացնել արեւն և այն աստղերն որոց հեռաւորութիւնը ծանօթ է, և ի շարժման դնել աստղ՝ մոլորակ՝ արբանեակ՝ գիսաւոր, իւրաքանչիւրն իրեն համար ընդունուած ատրճանին վրայ, ամեն ինչ անշարժ պիտի թուէր, նո՛յն իսկ մանրադիտակով։ Ո՞ւր է մեծն, ո՞ւր է փոքրն, ո՞ւր է շարժումն և ո՞ւր՝ դադարն։ Խաղու սաքուէն (dé) հաստատութեան չափ մեծ է։ Մէկ խորանարդ մէթր օդն մէկ վեցիլիոն մասնիկներէ բաղկացեալ է. եթէ մեր մտաց մէջ մէկ մէկ հազարորդամէթր միմեանց քով դնելով երկարեմք զայնս, մէկ մէթրն հազար հատ պիտի պարունակէ անկէ, մէկ քիլօմէթրն՝ միլեօն մը, հազար քիլօմէթրն՝ մէկ երկիլեօն, և մեր մէկ վեցիլեօն մասնիկներն 250 եռիլեօն փարսախ տեղ պիտի գրաւեն անկէ մինչեւ աստղերն երկարելով (և չպիտի կարենան հասնիլ գէթ մօտաւորագոյնին). արդ մէկ խորանարդ օդոյ սոյն մասնիկներն կան ստուգիւ, կը շարժին, կը ճօճան, կը պտուտկին, կը խոյանան միջոցի մեր արեգականց նման։ Մարդն երկու անհունութեանց մէջ է զետեղուած. կ՚ապրինք, փոխմին մէջտեղ, առանց նորա վրայ խորհելու։

Ի՛նչպէս այդ տեսակ հայեցողութիւնք չմեծնան, չայլափոխեն այն ռամիկ գաղափարն զոր կը կազմեն աշխարհի վրայ։ Սոյն ճշմարտութեանց ծանօթութիւնը լուրջ լինելու յաւակնութիւնն ունեցող ամեն կրթութեանց առաջին հիմն լինել պէտք չէ՞ր միթէ։ Տարօրինակ չէ՞ միթէ տեսնել մարդկութեան անհուն մեծամասնութեան ապրիլն ու մեռնիլն առանց իսկ այս մեծութեանց գաղափարն ունենալու, առանց գէթ զինքեանս շրջապատող հիանալի իրականութեամբ զբաղելու։

Երկրի վրայ եմք, գո՛ւնդ ծփին թաւալուն, յորձանայոյզ, անկայուն և այլազան քսանէ աւելի շարժմանց խաղալիքն, բայց ա՛յնքանի փոքր եմք այս գնդին վրայ և ա՛յնքանի հեռացեալ աշխարհի մնացեալ մասէն՝ զի ամեն ինչ մեզ անշարժ և անսասան կը թուի։ Գիշերը կը տարածէ սակայն զիւր քօղ, յերկնից ի խորս վառին աստեղք, շողշողուն յարեւմուտս աստղն երեկոյեան, Լուսինն յեղու ի մթնոլորտ զիւր յօղ լուսացնցուղ. մեկնիմք, խոյանամք լուսոյ արագասահութեան համընթաց։ Երկրորդ վայրկենին իսկ կ՚անցնիմք լուսնային աշխարհի առջեւէն՝ որ մեր հանդէպ կը բանայ իւր բերանաբաց խառնարաններն և իւր ալպեան ծործորան վայրեն։

Կանգ չառնումք։ Արեգն վերստին յերեւան կուգայ և թոյլ կուտայ մեզ վերջին ակնարկ մը ձգել լուսաղարդ Երկրի վրայ՝ մի փոքրիկ գունդ բիւրեղուն, որ վերստին փոքրանալով մարն կը մտնէ անհուն գիշերի մէջ։ Կը մերձենամ Արուսեակ — մի նոր երկիր, հաւասար մեծայնոյն, արագ և եռանդուն շարժմամբ օժտեալ աշխարհ։ Չը կենամք։— Բաւական մօտէն կ՚անցնիմք Արեգական տեսնելու համար իւր զարհուրելի պայթումներն. Բայց կը շարունակեմք մեր թռիչն։— Ահա Հրատն իւր հազար կղզեամբ բաժանեալ միջերկրականներով, իւր ծովերով, իւր ափամբք, իւր մեծ գետերով, իւր ազգութեամբ, իւր անհեթեթ քաղաքներով, իր գործոն և բազմաշխատ ժողովրդեամբք։ Սուղ է ժամանակն. երբէ՛ք դադար։— Լուսնթագ՝ կոթողն վիթխարի՝ կը մօտենայ։ Հազար Երկիր անոր արժէքը չեն հաւասարիր։ Քանի՞ն շուրջափայլ կ՚անցնին իւր օբիր։ Ի՛նչքանի ժխոր կայ իւր մակերեւոյթին վրայ. ի՛նչ մրրիկք, ի՛նչ հրաբուխք, ի՛նչ փոթորիկք իւր անսահման մթնոլորտին տակ. ի՛նչ տարօրինակ կենդանիք իւր ջուրց մէջ։ Մարդկութիւնը դեռ չերևիր անդ։

Թռչի՛մք, թռչի՛մք յար։— Լուսնթագի նմանող սա զառ ի թափ երկին եւս, տարօրինակ մի մանեակով պսակեալ, դիւթական Երևակ մոլորակն է, որոյ շուրջ այլազան դիմօք ութ գունդեր հիւ կուգան։ Ի նմա բնակող արարածք եւս խօլական կը թուին մեզ։ Շարունակեմք մեր երկնային թռիչն։ Ուրանոս, Նեպտոն վերջին աշխարհներն են՝ որոց պիտի պատահիմք մեր ճանապարհի վրայ։ Այլ թռչիմք խոյանամք միշտ։ Դալկադիւղ, հերարձակ, դանդաղ, ուժասպառ մեր առջեւէն կը սահի կ՚անցնի իւր հեռակէտի գիշերոյն մէջ մոլորուն գիսաւորն, այլ մեք կ՚որոնեմք միշտ երկնից բնակչաց մէջ բոցբոցուն արեգակն՝ որ անսահման աստղի մը կը նմանի։

Մէկ մանրերկրորդի մէջ 75,000 փարսախ որոշ արագութեամբ չորս ժամ բաւեց մեզ մինչեւ Նեպտոնի հեռաւորութիւնը փոխադրելու համար, սակայն բազմաթիւ օրերէ ի վեր արդէն կը թռչիմք ընդ մէջ գիսաւորներու հեռակէտ. շա՛տ շաբաթներ, շատ ամիսներ կը շարունակեմք այսպէս անցնիլ ընդ մենութիւնս որք կը շրջապատեն արեգակնային ընտանիքն դրութենէ ի դրութիւն ճանապարհորդող գիսաւորաց, ասուպներու մէտէօրային՝ կենաց մասունքն ջնջուած աւերուն աշխարհաց բեկորներու եւեթ պատահելով։

Թռչի՛մք, սլանա՛մք յար, երեք տարի և վեց ամիս մինչեւ որ հասնիմք [illegible] յորդաբուղխ և յարաճուն հնոց, կրկնապատիկ Արփի՝ որ իւր շուրջ միջոցի մէջ մեր արեգակէն աստակագոյն լոյս և ջերմութիւն կը ծաւալէ։ Բայց չկենամք. սա միւնոյն ուղեւորութիւնն իւրաքանչիւր մանրերկրորդի 75,000 փարսախ միւնոյն արագութեամբ 10 տարի, 20 տարի, 100 տարի, 1000 տարի շարունակեմք այսպէս։

Այս, հազար տարի, առանց ո՛ կասելու, առա՛նց հանգստի անցնի՛մք երթա՛մք, ղննե՛մք զճանապարհայն սոյն դրութիւններն, ամեն մեծութեամբ այս նոր Արեգակներն՝ բոցմնաւոր և հարուստ [illegible], աստղունք՝ որոց լոյսը կը վառի ու կը մարի, այլազան և բազմագունակ [illegible] անթիւ անհամար ընտանիքներն, ամեն ձեւէ ու կերպարանէ անծանօթ արարածօք լեցեալ երկիրք հեռակայք, այդ բազմերանգ [illegible] և երկնային այդ համայն անակնունելի գեղջկական տեսարանները, դիտեմք այդ աստեղային ազգերն, ողջունեմք իւրեանց աշխատութիւններն, իւրեանց ընթացքն, իւրեանց պատմութիւնը, ճանչնա՛մք իւրեանց ծէսերն, իւրեանց զգացումներն, իւրեանց գաղափարներն, այլ կանգ չառնումք։

Ահա ուրիշ հազար տարիներ ևս կը ներկայանան մեզ մեր ուղեւորութիւնն ուղիղ գծով շարունակելու համար։ Ընդունի՛մք զանոնք, գործածե՛մք զայնս, անցնի՛մք արեւներու այդ կոյտերէն, այդ հեռաւոր տիեզերքէն, այդ միգամածներէն՝ որք կը փայլին, սա ծիր կաթինէն՝ որ ի ծուէնս կը բաժնուի, այդ ահռելի գիրք ծննդոցներէն որք միմեանց կը յաջորդեն միշտ բերանաբաց անսահմանութեան մէջ։ Չ՚զարմանա՛մք եթէ արեգակք մեզ մերձենան կամ հեռակայ աստեղք անձրեւ տեղան մեր ոտից առջեւ, արտասուք հրոյ՝ որք կ՚ընկնին յաւիտենական վհին մէջ, ներկայ լինի՛մք երկրագունդերու կործանման, փլատ երկրաց աւերմանց, նոր աշխարհաց ծննդեան, հետեւի՛մք դրութեանց դէպ ի զինքեանս կոչող համաստեղութիւնս անկման, այլ կանգ չառնու՛մք բնաւ։ Հազար տարի եւս, տասն հազար տարի ևս, հարիւր հազար տարի եւս այս թռչով, առանց յամրացնելու մեր ընթացքն, առանց գլուխ պտոյտ ունենալու, միշտ ուղիղ գծով, մէկ մանրերկրորդի մէջ միշտ 75,000 փարսախ միօրինակ արագութեամբ սլանա՛մք։

Ենթադրեմք թէ այսպէս կը նաւարկեմք միլիոնաւոր տարիներ։— Հասա՞ծ եմք միթէ ի ծագս տեսանելի տիեզերաց։ Ահա սեաւ անհունութիւնք՝ յորոց հարկ է անցնիլ։— Բայց վարն՝ ի խորս երկնից նոր աստղեր կը վառին։ Խոյանա՛մք առ նոսա, հասնիմք նոցա։ Նո՛ր միլիոնաւոր տարիներ, նո՛ր տիեզերք, նո՛ր աշխարհք, նո՛ր երկինք, նո՛ր մարդկութիւնք։

Եւ ի՛նչ, չի՞ք բնաւ վախճան, չի՞ք բնաւ հորիզոն փակ, չի՞ք բնաւ կամար, չի՞ք բնաւ երկին որ զմեզ կասեցնէ, մի՛շտ միջոցն, մի՛շտ ոչնչութիւնն։— Ո՞ւր եմք ուրեմն։ Ո՛րքան ճանապարհ ընթացանք։ Անհունութեան նախադուռնին եմք դեռ, տեղ մ՚իսկ չեմք յառաջացած, միշտ մի և նոյն կէտին վրայ եմք։ Համայնուրեք է կեդրոնն, ո՛չ ուրեք՝ շրջանակն։

Այո՛, մեր առաջ ահա բաց է անհունն որոյ ուսումնասիրութիւնն դեռ սկսած իսկ չեմք։ Ոչինչ տեսանք, յետս կ՚ընկրկիմք սոսկմամբ, կ՚ընկնի՛մք տկարացեալ՝ անկարող հետեւելու անօգուտ ասպարէզի մը։ Ե՛հ, կրնամք ընկնիլ, ուղղաձիգ ընկնիլ բերանաբաց վհին մէջ, ընկնիլ միշտ, [illegible], երբէ՛ք, երբէ՛ք չպիտի հասնիմք յատակին, որպէս չկարողացանք հասնիլ գագաթան, ի՛նչ կ՚ըսեմ, երբէ՛ք չը պիտի մօտիմք նոցա։ Նատիրն զենիթ կը լինի, ո՛չ երկին կայ, ո՛չ դժոխք, ո՛չ արեւելք՝ ո՛չ արեւմուտք, ո՛չ վեր՝ ո՛չ վար, ո՛չ աջ՝ ո՛չ ձախ։ Ի՛նչ ուղղութեամբ ալ նկատեմք տիեզերքն, [illegible]։ Այս անհունին մէջ մեր տեսանելի տիեզերքը կազմող արեգականց և աշխարհաց համախմբութիւնք մեծ արշիպեղագոսի մը կղզիներն են եւեթ և յաւիտենականութեան տեւողութեան մէջ մեր այնքանի հպարտ մարդկութեան կեանքն իւր կրօնական և քաղաքական ամբողջ պատմութեամբք, մեր մոլորակի կեանքն ինքնին՝ վայրկենի մը երա՛զն է։

Կանգ առնումք այս հայեցողութեանց առջեւ։ Ճշմարիտ է զի տաճարի դաւթին մէջ եմք դեռ, միմիայն աստեղային ճոխութիւնք են՝ որք կը պարզուին մեր մօտ առջեւ, երկրի հարստութիւնք կը շրջապատեն զմեզ, համաստեղազարդ տիեզերք կը բացուին մեր ոտից տակ, երկնային բնութեան շրջապատկերք կը հրապուրեն և կը գրաւեն մեր ուսումնասէր խոհերն։

Քաղցր է ապրիլ մտաց գունդին մէջ, քաղցր է արհամարհել ռամիկ աշխարհի մը նիւթական աղմուկները, քաղցր է սաւառնիլ եթերական բարձրութեանց մէջ և կենաց լաւագոյն վայրկեանները զոհել ճշմարտին, անհունին և յաւիտենականին ուսումնասիրութեան։ (Փոխ. Ֆլամմարիոնէն)

Թարգ. ԶԱՐԵՀ ԳԱՎԱԶԵԱՆ

ՏՐԱՄԱԲԱՆ ԲԺԻՇԿ ՄԸ

Յարգելի բժիշկ մը կը հաւաստէր ինձ թէ ընդհանրապէս երեք դեղ կուտայ իր հիւանդներուն,— ափիոն, քինքինա և Ռօպ Լըշօ.

Այս վերջնոյն վրայ խօսելով, կ՚ըսէր թէ, լաւ տրամաբանութեան համաձայն լաւ դեղն այն է որ կը բուժէ, և հետեւաբար Ռօպ Լըշօն կը նկատէր առաջին և լաւ մաքրողականն, որովհետեւ բնաւ չէր տեսած [illegible] երբեւ եղելը։ Պատճառն այն է որ Ռօպ Լըշօն, խոտի հիւթերով պատրաստուած, կը գրգռէ ախորժակը, կը զտէ արիւնն, հաւասարակշռութիւն կը դնէ արեան մէջ և այսպէս իջուածքի ու կաթուածի առաջքը կ՚առնու։

Պ. Լըշօ, այս շնաշխարհիկ դեղին հնարիչը, փափաքողաց ձրիաբար կը ղրկէ հետաքրքրաշարժ տետրակ մը (14րդ տպագրութիւն արեան ապականութեան վրայ)։ Այս տետրակ ձրիաբար կը տրուի նաև այն ամեն լաւ դեղատանց մէջ որք կը վաճառեն ճշմարիտ Ռօպ Լըշօն։

ՏՕՔԹԼՕՐ ՏԱՏՈՒՐ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ կոկորդի, ականջի, քիթի, բերանի և վիզի ամեն տեսակ հիւանդութեանց, Վ. ԿԱՅԵԱԼ Փարիզի Լարիպուազիէի և Վ. [illegible] մասնագէտ դասատուներէ, [illegible] Եւրոպայի երեւելի հիւանդանոցներու մէջ ունեցած աշխատասիրութեամբ, Մայրաքաղաքս վերադարձած լինելով, իւր բնակութիւնն հաստատած է ի Մեծ փողոց Բերայի, թիւ 147 տունը, կից Ասիոյ Դեղատանն, ուր ամեն օր կ՚ընդունի իրեն դիմողները կէս օրէն վերջ մինչեւ ժամ 9½ և այնուհետեւ Պոլսոյ կողմը, կամուրջի դիմաց Գիւշիւքեան դեղատանն, ուր չորեքշաբթի օրերը ձրի կը դարմանէ։ 6

ԱԶԴ. Ֆրանսացի ընտանիք մը իբր գիշերօթիկ կ՚ընդունի քանի մը օտարականներ։— Ֆրանսերէնի դասեր. Մասնաւոր եղանակ Ֆրանսական լեզուին ուսուցման համար։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Պէնար Գաօ ի Բարիզ, Իւնիվէրսիթէ փողոց, թիւ 34, և ի Պոլիս, առ [illegible], Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան. թիւ 9։ 41

Օ ԳԱՄԷԼԻԱ

AU CAMELIA

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՔ ՆՈՐԵԼՈՒԿԻ

194, Մեծ փողոց Բերայի, 194

ՄԻՄԻԱՅՆ 30 ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

ՄԵԾ ԶԵՂՉՈՎ

ամեն տեսակ ապրանաց, մետաքսեղէնք, բրդեղէնք, բամբակեղէնք, շրջազգեստի համար ամեն [illegible], սկսեալ յունվար 5/17էն մինչեւ 4/16 փետրվար 1889։

ԱՄԵՆ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

Վաճառումն ամեն տեսակ կերպասներու կտորներու

ԿԷՍ ԳՆՈՎ

7 11—12

ՍԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Բան մը մի գնէք առանց նախապէս այցելելու ԼՈՒՎՐԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ, Բերա, Բասաժ Հաճօփուլօ, թիւ 7-8։ Յառաջիկայ երկուշաբթի 9/21 յունվար 1889 և յաջորդ օրերն պիտի սկսի վաճառահանդէս ամեն տեսակ ապրանաց, ճիշդ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԳՆԵՐՈՎ։ Այս բանս կը լինի գործարանատեարց հետ համաձայնութեամբ, ամրան եղանակին համար բոլորովին նոր ապրանքներ ձեռք բերելու համար։ Լուվրի վաճառատանց մէջ ի վաճառ հանուած ապրանք են՝ Մետաքսեղէնք, Բրդեղէնք, Թաւիշք, Մուշտակք, Ցանդէզի կերպասներ պարահանդէսի համար. Ամեն տեսակ Շղարշներ, Տանթէլաներ. Բասմանդըլըի Ժապաւէնք, Կալոն, Մանշոն. Հողմահարք և պերճանաց ու քմահաճոյքի ուրիշ հազարաւոր առարկաներ։

Առիթը մէկ հատիկ է. թո՛ղ ամէն ոք օգտուի։ Ն. ԹԻՊԷՐԻՈՒՍ ԵՒ ԸՆԿ.

8 14—15

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑՔ ԹԷՅԻ

ԷՄ. ՊԱՂԱՊԱՆԻ ԵՒ ԸՆԿ.

ՈՒՂՂԱԿԻ ՆԵՐԱԾՈՒՄՆ

Չինաստանէն, Հնդկաստանէն եւ Ճաբոնէն

12 — Գալաթա, Ճէլէպի խան, — 12

[illegible] վաճառատանց դիմաց

ՆԵՐԱԾՈՒՄՆ—ԱՐՏԱԾՈՒՄՆ

Քսան տարիէ ի վեր թէյի մեծաքանակ առեւտուր ընելով, ղրկելով զայն ի Ռուսիա և Պարսկաստան, բազմաթիւ անձանց խնդրանաց վըրայ որոշեցինք քաղաքիս մէջ ԹԷՅԻ կեդրոնական վաճառատուն մը հաստատել «մեծաքանակ» եւ «փոքրաքանակ» վաճառմանց համար։ Վաճառականք, դեղավաճառք, նպարավաճառք եւ ընտանիքները՝ որք վերահաս ձմրան պատճառաւ իրենց պաշարը կը պատրաստեն, եւ անոնք որ կ՚ուզեն ոչ միայն լաւ, հապա նաեւ «աժան» թէյ ունենալ, կը հրաւիրուին այցելել «Թէյի մեծ մթերանոցներն» եւ գոհ պիտի մնան։ 26

Տուփերուն վրայ պահանջել Էմ. Պալապանի եւ Ընկ. ստորագրութիւնն եւ Աքաղաղի պատկերն։

ԻԼԱՆ

ԲՕՍԹԱ ՎԷ ԹԷԼԷԿՐԱՖ ՆԷԶԱՐԷԹԻՆՏԷՆ

Միւպայեասընա լիւզում կէօրիւնէն Դէրդ պէշ ատէտ բօսթա գուլթուսը մէվգըի միւնագասայա վազ օլունաճագընտան թալիպ օլաճագլարըն վէ պու պապտէ մալումաթ ալմագ իսթէյէնլէրին պէհէր բազար իրթէսի վէ չարշէնպէհ կիւնլէրի թէլէղրաֆ վէ բօսթա նէզարէթը ալլէսի մէճլիսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

24 Քեանունի սանի 304 324

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Էրզագ անպարը իչին ալընաճագ թավուգ վէ սայիրէնին գարարը գաթիսի քեանունի սանիի բուլմինին եիրմի տօգուզունճու բազար կիւնիւ վիրիլէճէկլինտէն թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ սաաթ ալթըտան օնա գատար Խազինէի Խասսաի Շահանէյէ պուլունմալըրի իլան օլունուր։

25 քեանունի սանի 304

302 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Միւպայեա օլունաճագ էլլի պին քիլօ սօղանըն պէհէր գըյէսի եիրմի իւչ վէ գըրգ պին քիլօ բաթաթէսին պէհէր քիլօսը օթուզ փարայա թալիպի եօհթէսինտէ օլուպ չուպաթը բուլմինին պիրինճի չարշէնպէհ կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկլինտէն վէ իրթէսի կիւնի եիւզտէ պէշ թէմինաթ գապուլ օլունաճաղընտան իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասկէրի [illegible] իլան օլունուր։

26 Քեանունի սանի 1889 119

Նօ. 16 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Պիրինճի օրտուի հիւմայունի [illegible] լէֆվրախանէսի իչուն մուհալլինտէ թէսլիմ օլունմագ իւզրէ միւպայեա օլունաճագ պին իքի եիւզ գըյէ սաղը թէյլին պէհէր աթիլ գըյէսի օն սէքիզ ղուրուշա թալիպի եօհթէսինտէ օլուպ քեանունի սանինին օթուզընճը կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկլինտէն իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասկէրի [illegible] իլան օլունուր։

25 քեանունի սանի 1889 118

Նօ. 15 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Տէպաղլխանէ իչուն միւպայեա օլունաճագ իւչ պին ատէտ եէրլի քէսիմխիւ թուզլը քուրու բուլմէլի կէօնինին պէհէր գըյէսի [illegible] թօքուզ ղուրուշա թալիպի եօհթէսինտէ օլուպ քեանունի սանինին օթուզընճը կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնինէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկլինտէն իթասընա վէ օթուզ պիրինճի կիւնի եիւզտէ պէշ թէմինաթ գապուլ օլունաճաղընտան իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասկէրի [illegible] իլան օլունուր։

23 քեանունի սանի 1889 116

Նօ. 13 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Թաշնիյէ խասթահանէսի [illegible] իքի [illegible] պին քըյէյի [illegible] ինթիրասընա թալիպ օլանլարըն իշ պու քեանունի սանիյի բուլմինին [illegible] ճումա իրթէսի կիւնինէ գատար մագամը սէրասկէրի [illegible] կէլմէլէրի իլան օլունուր։

23 քեանունի սանի 1889 117

Նօ. 14 3—3

AU CROISSANT | Օ ԳՐՈՒԱՍԱՆ

94, Նիւքսէք Գալտըրըմ. Վալվօտայի դիմաց. 94

Մեծ վաճառահանդէս նանդերծեղէնաց, չափազանց զեղչեալ գներով

	Ֆր-նք
Ձմռան բալթօ, մէջը Ֆանէլայով, վայելուչ ձեւ, լաւ կարուած	25
Գասթոր Բալթօ, մէջը Ֆանէլայով, չինական անդուսէ	28
Արանց բալթօ բոլոր բուրդէ, սքանչելի ձեւ	40
Աստրաքան բալթօ մէջը մետաքս կամ Ֆանէլա, շատ վայելուչ	40
Բալթօ [illegible], վերջին նորաձեւութեամբ, շատ վայելուչ	32
Ֆրիզէ բալթօ, բոլոր բուրդէ, որ ուրիշ տեղ 60 Ֆրանքի կը ծախուի	50
Տղայոց գասթոր բալթօ 12էն 18 տարեկանի համար	18
Արանց հաստատուն և վայելուչ բանդալօն սկսեալ	8
Բանդալօն, ճարտար և վայելուչ կտրուածքով	15
[illegible], ճիշդ արժէքովը վաճառուող, իբր վաճառատան [illegible]	19
[illegible], [illegible], բոլոր բուրդէ, վայելուչ	50
Պանժաւ ժիլէ սեւ գոյն, շատ վայելուչ, բրդէ	12
Ձմռան [illegible], վայելուչ և հաստատ, սկսեալ 2·	25

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000 "ՓԻՆԻՔՍ" Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է, որոյ բաժնետեարք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրք են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 31

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակին՝ կարասիք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ սոսկ, բարեկամաց, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Ասլանլը Յօլ, Թելթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	8,000,000
Պահեստի դրամ վերջ յունիս 1888	»	4,817,262
Տարեկան հասոյթ » » »	»	10,069,700

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՐԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱՁ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆրանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆրանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպական 13 լաւ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆրանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Եօղուրթճեան խան.

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ, Եւրոպեան առաջնակարգ դրամատուներ ցոյց պիտի տրուին անոնց, որք Ընկերութեանցս վրայ տեղեկանալ կը փափաքին. 36

Dr. LALOR'S
PHOSPHODYNE
OR
VITAL ELIXIR.
TRADE MARK

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ՈՅԺ ԿՈՐՈՎ.

ՓՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ.—Վերջին յոթն եւ հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս դեղը ՓՈՍՖՈ ԱԿԱՆ ԻՒՂԻ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, ջղային, տկարական կարողութեան փաղաքշոս կորուստ, եւ սեռական ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարում։

Կը բուժէ դժուարամարսութիւնը, ջղային եւ սրտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց անդամալուծութիւններն, արեան ցրջանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծութիւնն եւ ասպառումը. կը վերանորոգէ կենսական ոյժերու ու եւ է կորուստ որ յառաջ եկած է ու եւ է պատճառէ։

Ջղային տկարութեան եւ սաստ հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդեցութիւնն անմիջական և միայուն է։ Մելամաղձութեան զգացումներն եւ ախտամիտք կ'անհետանան ծխմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը։ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՓՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կ'առեղծէ, արեան մէջ մուծանելով կենսական ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ծխմարիտ գոյացութիւնն է։ Աղնակեան կորովը կը կենդանացունէ մարդկային ամբողջ դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով հուժկու եւ առողջ առողջութիւն մը. այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Ախորժահամ է, կը զուէ եւ կը ծախսցնէ արիւնն եւ նոր առուգութիւն մը կուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց։ Իսր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածուած առաջին օրէն իսկ, ջղային դրութեան եւ մտաւորական կարողութեանց նշմարելի յաւելմամբ եւ կորովութեան եւ բարօրութեան զգացմամբ մը զոր վարժութիւնն հիւանդը չատուց ի վեր կորուսած էր։ Մարողութիւնը վերանորոգուած է։ Ախորժակը հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աչքաց պղտորութը կանոնաւորապէս կը կատարուի։ Քունը կը լինի հանդարտ եւ կազդուրիչ։ Դէմքը կ'սկսի լեցուիլ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքերը շողուն կը լինին, մորթը պայծառ եւ առողջ գոյն մը կ'առնու, մազերը ոյժ կ'առնեն։

Զգուշացէք սուտ նմանութիւններէն։ Տոքթոր Լալորի ճշմարիտ Փոսֆոտինը պարունակեալ է այն ամէն շիշերուն մէջ որք բրիտանական կառավարութեան դրոշմը կը կրեն ու բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England, վրան փորագրուած։ Այս դեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծեր։

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով,

79 Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

Անգլիական ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 եւ 76.

ՀԱՐՍՆԵԿԱՆ ԾՈՂԿԱՓՈՒՆՋ

ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՆՈՂ ՄԱՐՄՆՈՅ ԳՈՅՆԸ, ՄԻԱՅՆ ԾՈՂԿԱՓԹԻԹ, ՄԻԱՅՆ ԹԱՐՄ։

Ընդամենն մը փորձը պիտի համոզէ ամէն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս ուրիշ ամէն հեղանիւթներէ և բազմաթիւ փոշիներէ։ Առաջին անգամ գործածելուն ալ, որ քանի մը վայրկեանի գործ է, պիտի տեսնուի իսկոյն որ երեսը, վիզը, թեւերը և ձեռուըները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարիոնի փայլ, հանդերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ։ Սապոնի գրգռիչ յատկութիւնները կը հանդարտեցունէ։ Ընհետ կ'ընէ մորթի սեւուքը, երեսի և ձեռքի ցաները, արեւայրուքը, և ուրիշ ամէն բրտութիւն և բծաւորութիւն։ Եւ աս ամէն բանով՝ անկարելի կ'ընէ մատնուիլ թէ արհեստով գեղեցկացուածէ։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եորք։ Կը վաճառուի սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգղիացի դեղագործներու քով։

Կը վաճառուի Ժ. և Ն. Քանչիք եղբարց Բրիտանական դեղարանը, 433 Մեծ փողոց Բերա, Խանճի Քարաւանա, Ղալաթիա, Նիւմէք Քալտըրըմ 93 և 97. Քիւչիւքեան եղբարց քով 77 Էմին Էօնիւ—, 51 Նէկի ճամի և 168 Մեծ փողոց Բերայի, և Իզիտոնի քով Բերա Մեծ փողոց թիւ 428. 61

ՄԻ ԳՆԷՔ

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅ ՄԸ

ԱՌԱՆՑ ՆԱԽԱՊԷՍ ԱՅՑԵԼԵԼՈՒ

ՍԻՆԿԻՐ

Ամերիկեան գործարանի մթերանոցներն ի ՂԱԼԱԹԻԱ, Նիւքօլէք Գալտըրըմ, 120

Քարաքէօյի աղբիւրին դէմ.
Ի ԲԵՐԱ, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դէմ
Ի ՊՈԼԻՍ, Մահմուտ փաշա, 90

Ուրիշ ամէն տեղ՝ «Սինկէր»ի կարի մեքենային «կեղծերը» միայն պիտի գտնէք։

Վ ՃԱՐՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

(Շաբաթական) 71

ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ ունեցողներն, որոց կեանքն աչառելի տանջանք մ'է, մշտատեւ չարչարանք մը, ինքզինքնին հանդարտեցնելու պատրուակաւ՝ ինքզինքնին կը թունաւորեն թմրեցուցիչ կազմութիւն ունեցող թուղթերով, փոշիներով, Սիկարէթներով, որոց յաճախակի գործածութիւնը վայրկեան մը կը հանդարտեցնէ զիրենք, այլ ապահովապէս կ'սպաննէ։

ՇՆՉԱՐԳԵԼՆԵ՛Ր

Շնչարգելութեան միակ բուժիչ դեղն է

ԱՍՏԵՂ ՀԵՂՈՒԿՆ

(LA LIQUEUR DE L'ETOILE)

Պ. Ժ. ԼԱՍԳԻ, դեղագործ քիմիագէտ ի ՊՈՐՏՕ

Գրեցէք նմա՝ պատասխանի համար թղթադրոշմով, և Ձրիապէս պիտի ստանաք ամէն տեղեկութիւններն իւր դեղին և իւր ազդուութեան բազմաթիւ ապացոյցներուն վրայ։

ՄԱՐԻՕ ԼԸՇՕ, դեղագործ-քիմիագէտ, 164 Սէնդ-Գաթերին փողոց, ՊՈՐՏՕ։

Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղիքն են՝ ի Պոլիս, Քիւչիւքեան եղբարք, Էմին Էօնիւ, 77. Վ. Քասսապեան, Պահչէ-Գաբու, 13. Պ. Պ. Վ. Ճոնոֆոնիանոս և ընկ., 14, Սուլթան-Համամ.—Բերա, Քանզուք եղբարք, Մեծ փողոց, 247. Ն. Թէոտորիտէս, 244. Պ. Էօժէն Տէլլաուտա, 328. 151

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Նոր գիւտ մ'է այս մազերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ ո և է նիւթի գործածութեան կամ լուացքի,

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆԻ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒԻ

Այս նոր ներկը բաղկացեալ է միայն արմատներու և խոտերու նիւթէ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյնի կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն ո՛րչափ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իւր առաւելութիւնն է մազերուն ամենէն բնական երանգը տալ և ամենէն ուշադիր դիտողն ի զերև հանել։ Կը կասեցնէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ, թեփը կ'անհետացնէ և նոր ոյժ կուտայ մազային մորթին։ Ուշադրութեամբ կարդալ

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Սրուակը երերցնել գործածելէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն դնել սկաւառակի մը մէջ, յետոյ բարակ պզտիկ սանտրով մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած ըսպունգով մը թեթև կերպով մազերուն վրայ անցունել զայն, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչեւ որ հեղուկը չորանայ։ Բոլոր մազերը մէկ չըլլալով, ոմանք մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամը բաւ է։ Եթէ մէկ երկու անգամէն աւելի գործածուի, գոյնն աւելի թուխ կ'ըլլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, զայն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթն անգամ մը հեղուկէն գործածել։ Նոյն եղանակը գործածելու է մօրուքին և պեխերուն համար։ Պէտք չէ՛ գլուխը լուալ գործողութենէն առաջ կամ ետքը։ Բնականաբար վերջէն դէմքն և ձեռները լուալու է առ ի զգուշութիւն։

ԾԱՆ. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործողութենէ ետք, գլուխը լուալու է քիչ մը ալքոլով, ապա գլխուն քսելու է այդ ներկին մէջ թեթեւապէս թըրջած սպունգ մը, և ուզուած ազդեցութիւնն յառաջ կուգայ անմիջապէս։

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՋԱՒՈՒՍԱՆԱՑ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՐՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վոյվոտա, Պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Եէնիճէ Թրամուէյից, թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 77

ՄՈՐՈՒԱՆ ԽԻՂԸ ԱՆՀԱՄ ԵՒ ԱՆՀՈՏ

HUILE DE HOGG

ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդուութիւնն հաստատուած է 25 էն աւելի տարիներու փորձով հետեւեալ հիւանդութեանց համար. կուրծքի հիւանդութիւն, թոքախտ, թոքառաջեց հիւանդութիւն, հազբուխ, յամառ հազ, խոյլ, աղշային գեղձերու ուռոյցներ. մորթի հիւանդութիւնք, սրքեւն, սպիտակ դաշտան, ընդհանուր տկարութիւն եւայլն. Նաեւ տկար և փափկակազմ տղաքները զօրացնելու համար շատ դիւրաւ կըլխմուի։

Օգուտ ունելու է սովորական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ շահապետական նպատակներով բնական իւղերու տեղ և երբ թէ անոնցմէ աւելի ազդուութիւն և ախորժ համ տալու համար շինուած են։ Այն իւղերն ուրիշրանի չեն ճաւայեր բայց միայն ստամոքսը ընդդունայն զգռեւելու և հոգնեցնելու. երբեմն շատ վտանգաւոր ալ կըրնան ըլլալ։

Բնական և զուտ ձկան իւղ գտնելու ապահովութեան համար պէտք է գտնել ՀՕԿԻ ԻՒՂԸ, որ եռանկիւնի շիշերով կը ծախուի։ Պահանջել հօկի անունը և Բարիզի բժշկական ճեմարանին քիմիական գործոց գլուխ Պ. Լըսէւէօրի վկայութիւնը որ իւրաքանչիւր շիշի էթիգէթին վրայ կը գտնուի։ Տեւլա Սուտայի եւայլ Պոլսոյ համբաւաւոր դեղավաճառաց քով կը գտնուի։ 1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ հօկի մորիւ ձկան բնական իւղի շիշերուն էթիգէթներուն վրայ Գաղիոյ կառավարութեան կնիքն պիտի գտնուի։ Ուստի այս մասին ուշադրութիւն ընելու է։

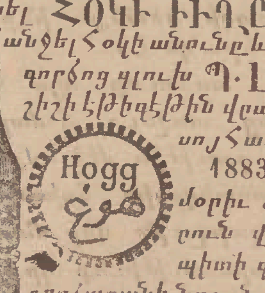

Գործարանի նշանը։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր մթերանոց
Ժ. Գ. ՏՈՒԼՃԻՕ, Պոլիս 226

ԳՐԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՌԻԼԱՅԸՆՍ

Ծովային ապահովութիւն.—Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Պ. Վ. Ուիթոլ, Ուիթոլ խան Պահչէ գաբու Պոլիս. կամ Ղալաթիա Մէրթէպանի փողոց Իզզէթ բաշա խան թիւ 6. 66

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ ‖ LA ROUENNAISE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Կեդրոնատեղի՝ 18 Սէն-Մառգ փողոց, Բարիզ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1837ԻՆ

Ընկերական դրամագլուխ	4,000,000
Դաշնագրեալ հասոյթք երբ	4,000,000
Տարեկան մուրհակք	600,000
Վճարեալ վնասք	30,000,000

«Գրէտի Ֆոնսիէ տը Ֆռանս Գոնքան կ'ընդունի Լա Ռուէնէզն իբրեւ այն ապահովագրական ընկերութեանց որք կրնան երաշխաւորել Գրէտի Ֆոնսիէին գրաւի տուած անշարժ կալուածներն։ Տարի ու կէսէ ի վեր, Պ. Ա. Գուրմուզի տուն կը ներկայացնէ յիշեալ ընկերութիւնն իբրեւ ընդհանուր գործակալ։ Գործերուն աւելի մեծ ծաւալ մը տալու համար յԱրեւելս, Պ. Ա. Գուրմուզի ընկերացած է Պ. Բիւզանդ Շէհիրլեանի հետ, սա ընկերական անուամբ.

Ա. ԳՈՒՐՄՈՒԶԻ ԵՒ ՇԷՀԻՐԼԵԱՆ

Ստորագրեալք յիշեալ ընկերութեան ի հաշիւ կ'ստորագրեն տուներ, կարասիներ, ապրանքներ, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ Անոնք որք կ'ուզեն ուղղակի ապահովագրուիլ, 3% զեղչ ստանալու իրաւունք պիտի ունենան. բաց աստի, ստորագրեալք արտօնութիւն ունին յետ քննութեան անմիջապէս կարգադրելու պատահելիք վնասները։

Ա. ԳՈՒՐՄՈՒԶԻ ԵՒ ՇԷՀԻՐԼԵԱՆ

Դիմել առ ընդհ. գործակալութիւնն, Ղալաթիա, Իզմիրլի Օղլու խան, թիւ 10, և Պոլիս, Պահճէ-Գաբու, հին Զարթիէին մօտ, թիւ 50 առ Մարտիկ Եսայեան։
Ներկայացուցիչք ի Յունաստան, Ա. Բանաս և Ն. Կուրիս, յԱթէնք.
» յՆգիպտոս, Պ. Բ. Աւրիտիս, յԱղեքսանդրիա. 186

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՆԱՒԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԵՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջագգային թղթատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամէն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, բռունքներ, օծերի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ. Նոյնպէս Անգլիաէն, Իտալիաէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ թղթատարական դրոշմով ղրկուի։

Զը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և ստակը ետ կը տրուի զեղչելով փոխադրութեան ծախքը։ 86

ՄԻԱԿ ՄԹԵՐ ՆՈՅ ԳԱԼՈՐԻՖԵՐՆԵՐՈՒ

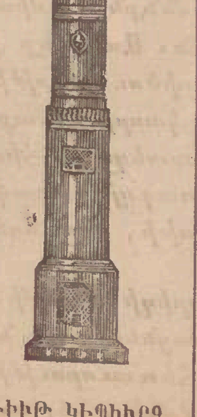

ՌԻՒԹ ԿԷՊԻՒՐՁ ՎԻԵՆՆԱ

Հ. ԼԱՆԺ

24, Բէշիկտաշ դուռը, 32, Մահմուտիյէ ճառշը

ՎԱՌԱՐԱՆՔ ԵՒ ԾԽՆԵԼՈՅՔ
Նորոգութեան առարկայք

ԽՈՀԱՆՈՑԻ ՋԱՄԻՆԵՐ
Կրակարանի վերաբերեալ մանր առարկայք

ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԻՆԵՐ
(Պղնձէ, ձուլածոյ և թափծու երկաթէ)

ԵՐԿԱԹԵԱՅ ՄԱՆՐ ԳՈՐԾԻՔ
Ամէն տեսակ գործիք—Շինուածանիւթք

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՔ
Տատանոցք-Կշռորդք-Ցորենի կշռորդ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՆԱԿՆԵՐ

ՃՈՒ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐՈՒ

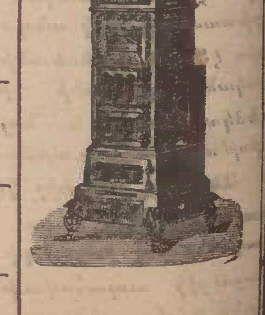

ՑԱԽՃԱՊԱՆԻԿ ԹԱՓՇՈՒԷ ԷՆ.

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ ՈՍԿԵՐՁԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ 91